

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡ. ΦΥΛ. 401

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

2011

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ

Και φέτος, όπως τα τελευταία δέκα χρόνια, την Κυριακή 6 Νοεμβρίου, μια σπάνια για τη Γκραμπάλα ηλιόλουστη μέρα και σε αντίθεση με εκείνη την πρώτη εβδομάδα του Νοέμβρη του 1940, που η βροχή ήταν ασταμάτητη, ο δήμος Ζαγορίου, μαζί με την Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου (Ι.Λ.Ε.Ζ.) και την Ένωση Ζαγορίσιων Αθηνών, τίμησαν σε μια σεμνή τελετή τα 23 παληκάρια (όλα Ηπειρωτόπουλα εκτός του Θεσσαλονικιώτη Υπολοχαγού Ν. Χατζόπουλου), που έπεσαν εκεί σταματώντας τις εχθρικές ορδές με τα κορμιά τους.

Μετά την επιμνημόσυνη δέηση, το προσκλητήριο των νεκρών και την κατάθεση στεφάνων, έκανε σύντομη αναφορά στη μάχη της Γκραμπάλας ο πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών Αριστόβουλος Χρόνης.

Είχε προηγηθεί ο χαιρετισμός του Δημάρχου Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου και του Προέδρου της Ι.Λ.Ε.Ζ. Βασιλείου Τζιόβα. Ο τελευταίος εξέφρασε το παράπονο των διοργανωτών γιατί μέχρι τώρα στους πανηγυρισμούς των «Καλπακείων» η Πολιτεία δεν συμπεριλαμβάνει και αυτή την επιμνημόσυνη δέηση για τη μάχη της Γκραμπάλας, λέγοντας:

«...Αφού πέρασαν 60 χρόνια χωρίς η Πολιτεία να τιμήσει έστω και με μια επιτύμβιο πλάκα τους πεσόντες στη μάχη της Γκραμπάλας, μάχη που στάθηκε καθοριστική για τον πόλεμο του '40 κατά τις μαρτυ-

ρίες των ίδιων των Ιταλών που πήραν μέρος σ' αυτή, οι Ζαγορίσιοι έχτισαν από μόνοι τους τον απέριττο τούτο Τύμβο μνημοσύνης. Όμως η μάχη αυτή δεν έσωσε το Ζαγόρι αλλά ολόκληρη την Ελλάδα, οπότε Πανελλήνια θάπρεπε να είναι η απότιση φόρου τιμής.

Γι' αυτό κάνουμε έκκληση προς την Πολιτεία να ενσωματωθεί η μάχη της Γκραμπάλας στον γενικό εορτασμό των «Καλπακείων».

Οι παριστάμενοι επίσημοι όπως ο βουλευτής και τέως υπουργός κ. Σταύρος Καλογιάννης και ο Περιφερειάρχης Ηπείρου κ. Αλέξανδρος Καχοριάνης, ευμενώς δέχτηκαν την πρόταση,

αναμένονταν την εισήγηση των δυο Δημάρχων Ζαγορίου και Πωγωνίου (ο οποίος και παρευρίσκετο στην εκδήλωση) για να υλοποιηθεί το αίτημα. Το ευχόμαστε.

Η τελετή έληξε με δεξίωση στον Ελαφότοπο, ένα από τα όμορα χωριά του λόφου της Γκραμπάλας.

Κλείνοντας δεν μπορούμε να μη σημειώσουμε την πικρία μας για την απουσία (για πρώτη φορά), εκπροσώπου της ιστορικής VIIης Μεραρχίας, σε μια επιμνημόσυνη δέηση για τους πεσόντες εκεί που ήταν όλοι τους παιδιά της.

Ίσως (όπως λέγεται) να καταργηθεί η στρατιωτική μονάδα, η ιστορία της όμως δεν σβήνεται, ούτε οι νεκροί της...

Το Ριζάρειο Ίδρυμα στο Ζαγόρι: 50 χρόνια προσφοράς και δημιουργίας

Το Ριζάρειο Ίδρυμα δραστηριοποιείται στο Μονοδένδρι, πατρίδα των αδελφών Ριζάρη, από το 1962. Οι δραστηριότητες του ιδρύματος ξεκίνησαν αρχικά με τη λειτουργία του Ριζαρείου Οικοτροφείου, στη συνέχεια, το 1979 λειτούργησε η Ριζαρείος Χειροτεχνική Σχολή και τέλος από το 2000 λειτουργεί και το Ριζάρειο Κέντρο Συνανορθώσεων και Εκθέσεων.

Σήμερα είναι σε λειτουργία η Χειροτεχνική Σχολή και το Κέντρο Συνανορθώσεων και Εκθέσεων. Όλα αυτά τα χρόνια το Ριζάρειο Ίδρυμα έχει προσφέρει τα μέγιστα όχι μόνο στην τοπική κοινωνία αλλά στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο προσαπίζοντας την εκπαίδευση την τέχνη και τον πολιτισμό.

Μέσα από τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούσε και πραγματοποιεί όλα αυτά τα χρόνια το Ίδρυμα εισπράττει την αναγνώριση και το ενδιαφέρον πολλών ανθρώπων, απλών πολιτικών-καλλιτεχνών που επισκέπτονται καθημερινά την περιοχή και γνωρίζουν τις δράσεις του ιδρύματος.

Χειροτεχνική Σχολή

Άλλη μια χρονιά ξεκίνησε για τη Ριζάρειο Χειροτεχνική Σχολή Μονοδενδρίου με ικανοποιητικό αριθμό μαθητριών. Για τη φετινή σχολική χρονιά 2011-2012 στη σχολή φοιτούν 19 μαθήτριες.

Κύριος στόχος της Χειροτεχνικής είναι να διατηρήσουμε την τέχνη του χειροποίητου η οποία τείνει να εξαλειφθεί.

Χειροποίητο και παραδοσιακό αποτελούν δύο όρους αλληλένδετους για το λόγο αυτό η χειροτεχνική σχολή παρουσιάζει-διατηρεί όλα αυτά τα χρόνια το παραδοσιακό σχέδιο.

Οι μαθήτριες στη διάρκεια της χρονιάς θα διδαχθούν όλες τις τέχνες στα εργαστήρια που υπάρχουν στη σχολή.

Ξεκινώντας από την υφαντική τέχνη η οποία αποτελεί το κύριο αντικείμενο της σχολής, θα συνεχί-

σουν με την ταπητουργία, στη συνέχεια με κέντημα στη μηχανή, κέντημα στο χέρι, θα διδαχθούν διάφορες τεχνικές για κατασκευή διακοσμητικών συνθέσεων και θα ασχοληθούν με την κατασκευή κοσμημάτων, που αποτελεί νέο αντικείμενο για τη σχολή μας.

Στόχος μας είναι να μεταδώσουμε τις τέχνες αυτές, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, με το εξειδικευμένο προσωπικό του ιδρύματος, και να δώσουμε έτσι τα εφόδια στα άτομα που διδάσκονται να καταφέρουν στην πορεία της ζωής τους να εξασφαλίσουν επαγγελματική αποκατάσταση.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της σχολής αλλά και παράλληλα με αυτές υπάρχει μια παραγωγική δραστηριότητα από παραδοσιακά προϊόντα:

✦ Υφαντά τα οποία μπορούν να ντύσουν ένα σπίτι όπως κουρτίνες, καρέ, σεμέν, τραπεζομάντηλα, πανώ, μαξιλάρια κ.

✦ Χαλιά ολόμαλλα, ανεξίτηλα, σε μοναδικά σχέδια, τα οποία προέρχονται από μια μακροχρόνια εξελικτική επεξεργασία. Η ποιότητά τους είναι Μυστρά 24x31 με 74.400 κόμπους ανά τετραγωνικό μέτρο.

Γνωρίζοντας τις απαιτήσεις της νέας εποχής και έχοντας ως βασική μας προτεραιότητα τη διατήρηση της παράδοσης, κάνουμε ένα βήμα πιο πέρα, και κατασκευάζουμε νέα προϊόντα με νέα σχέδια, τα οποία θα ικανοποιήσουν μια άλλη κατηγορία πελατών που επιθυμούν το παραδοσιακό αλλά σε ένα σύγχρονο πλαίσιο. Διατηρώντας την εξαιρετική ποιότητα των υλικών μας κατασκευάζουμε νέα προϊόντα με μοντέρνα σχέδια για μοντέρνα σπίτια.

Απευθυνόμαστε πλέον και σε χώρους επιχειρήσεων, ξενοδοχείων, εστιατορίων όπου ο ενδιαφερόμενος στη θέση του κεντήματος μπορεί να επιλέξει το λογότυπο της επιχείρησής του.

Από τις αρχές του 2011 έχουμε ξεκινήσει και κατασκευάζουμε μονιμένες για γάμο και βάπτιση. Εκατό διαφορετικά σχέδια που μπορεί κανείς να επιλέξει, τα οποία έχουν σημείο αναφοράς, το χειροποίητο υφαντό, το λινό και το πλεκτό. Από τις παραγγελίες που έχουμε ήδη ολοκληρώσει, αναλάβουμε και τον στολισμό για το γάμο και για τη βάπτιση (λαμπάδες, μαρτυρικά, λαδόπανα, πετσέτες κ.). Το πιο σημαντικό είναι ότι μπορεί κανείς να έχει στο γάμο ή στη

βάπτιση μοναδικά σχέδια, αφού έχει τη δυνατότητα να τα επιλέξει ή να τα προτείνει ο ίδιος.

Επιδιώξή μας είναι να μην σταματάμε ποτέ να εξελισσόμαστε και να ανανεώνουμε όλα τα είδη μας, με ένα μόνο σταθερό σημείο, τη διατήρηση των ποιοτικών υλικών που χρησιμοποιούμε.

Στο εκθετήριο-πωλητήριο στο Μονοδένδρι, μπορεί κανείς να έρθει και να δει ό,τι κατασκευάζεται

Της ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΓΕΠΗ Δ/τριας Χειροτεχνικής Σχολής

στη σχολή και να επιλέξει ή ακόμη και να προτείνει αυτό που θέλει να παραγγείλει.

Κατανοώντας την οικονομική κρίση που έχει επηρεάσει όλους μας, αποφασίσαμε οι τιμές μας να μην αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την απόκτηση οποιουδήποτε προϊόντος επιθυμεί ο καθένας να αποκτήσει.

Σεμινάρια

Το τελευταίο χρονικό διάστημα διαπιστώσαμε ότι υπάρχει μια στροφή στη χειροτεχνία και αυτό γιατί πολλά άτομα ενδιαφέρονται να φοιτήσουν στη σχολή και να ασχοληθούν με κάποιο από τα αντικείμενά της. Αυτό όμως δεν είναι εφικτό λόγω του ότι οι θέσεις είναι περιορισμένες.

Για το λόγο αυτό αποφασίσαμε και τον Ιούνιο-Ιούλιο του 2011 πραγματοποιήσαμε το πρώτο σεμινάριο διάρκειας 30 ωρών, με τίτλο «Εισαγωγή στην τέχνη της υφαντικής» και «Εισαγωγή στην τέχνη της ταπητουργίας». Η συμμετοχή ήταν ανέλπιστα ικανοποιητική και οι συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν το σεμινάριο ικανοποιημένοι. Γι' αυτό και μας ευχαρίστησαν δημόσια στον έντυπο τοπικό και ηλεκτρονικό τύπο. (Ακολουθεί η ευχαριστήρια επιστολή):

Οι καταρτιζόμενοι ευχαριστούν την Ριζάρειο Χειροτεχνική Σχολή

Καθώς την 6 Ιουλίου 2011 ολοκληρώθηκε το σεμινάριο της Ριζαρείου Χειροτεχνικής Σχολής Μονοδενδρίου με τίτλο "Εισαγωγή στην τέχνη της υφαντικής" και "Εισαγωγή στην τέχνη της ταπητουργίας", όσοι παρακολουθήσαμε τα παραπάνω σεμινάρια θέλουμε να εκφράσουμε δημόσια τις ευχαριστίες μας προς το προσωπικό της σχολής και τις εκπαιδευτριες για την υποδοχή που μας επιφύλαξαν, για το ενδιαφέρον τους και τη φρο-

ντίδα τους προς εμάς, ώστε σε τόσο σύντομο διάστημα να γνωρίσουμε και να αγαπήσουμε την τέχνη της υφαντικής και της ταπητουργίας, και για την όρεξη που μας ενέπνευσαν για να εξερευνήσουμε κι άλλες πτυχές αυτής της τέχνης. Ελπίζουμε σύντομα να ακολουθήσει συνέχεια των σεμιναρίων ώστε να εμβαθύνουμε, κατά το δυνατόν, αξιοποιώντας δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο μας.

Ήταν μια ευκαιρία για εμάς να γνωρίσουμε τέχνες που είναι τόσο οικίες και χρήσιμες για τις αγροτικές οικογένειες, σε συνδυασμό με την υψηλή κατάρτιση και την έφεση του προπονητικού για την προώθηση του σκοπού της σχολής.

Οι τέχνες της υφαντικής και της ταπητουργίας, με την αρωγή της Ριζαρείου Χειροτεχνικής Σχολής μπορούν να αναδειχθούν και να αποτελέσουν διέξοδο για απασχόληση και βιοπορισμό νέων ανθρώπων που ενδιαφέρονται να εντρυπώσουν σε μια τέχνη που έχει πολλά περιθώρια ανάπτυξης.

Ευχαριστούμε πολύ

Οι καταρτιζόμενοι
Άννα Σακαβίτση, Αρτεμισία Πατσιά, Ευστρατία Μπάκου, Βασιλκή Βρατός, Νίκη Χριστοδούλου, Σταυρούλα Χριστοδούλου, Τριανταφυλίτσα Σούλη, Ρεγγίνα Ντούβαλη, Έλλη Λέττα, Μαριάννα Ζήκου

Μετά από το πρώτο σεμινάριο το ενδιαφέρον του κόσμου αυξήθηκε και είναι πολλοί εκείνοι που θα ήθελαν να παρακολουθήσουν κάποιο σεμινάριο. Αποφασίσαμε ότι από το τέλος Νοεμβρίου θα ξεκινήσουμε σειρά σεμιναρίων τα οποία θα αφορούν και επόμενα στάδια της υφαντικής αλλά και όλες τις άλλες μορφές τέχνης που διδάσκει η χειροτεχνική σχολή.

Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο

Το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2000. Αποτελεί μια κοιτίδα πολιτισμού εξαιτίας των σημαντικών εκθέσεων που έχει πραγματοποιήσει επωνύμων και

Το Ριζάρειο Ίδρυμα στο Ζαγόρι

ανωνύμων φωτογράφων.

Όλα αυτά τα χρόνια έχει δεχθεί μεγάλο αριθμό επισκεπτών, και αποτελεί σημείο αναφοράς για εκπαιδευτικές εκδρομές από πανεπιστήμια, και τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας της χώρας.

Αποτελεί πόλο έλξης από ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Πολλοί καλλιτέχνες είναι αυτοί που περιμένουν να ενταχθούν στο πρόγραμμα της έκθεσης και να καταφέρουν να πραγματοποιήσουν τη δική τους έκθεση.

Καταλαβαίνει κανείς ότι το εκθεσιακό κέντρο είναι ιδιαίτερα γνωστό τόσο στο κοινό των Ιωαννίνων και της ευρύτερης περιφέρειας όσο και πανελλαδικά, λόγω της διαφήμισής του σε τοπικό και Αθηναϊκό τύπο, αλλά και παγκοσμίως μέσω Internet.

Η συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη και με το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης είναι πλέον θεσμός. Επίσης η συνεργασία με την Ελβετική Πρεσβεία και με μεγάλους φωτογραφικούς οίκους του εξωτερικού είναι γεγονός.

Πολλές εκθέσεις που ανήκουν στο Ριζάρειο Ίδρυμα έχουν δοθεί για να εκτεθούν όχι μόνο σε περιοχές της Ελλάδας αλλά και του Εξωτερικού, γιατί πεποίθηση του ιδρύματος είναι ότι η τέχνη και ο πολιτισμός αφορά όλο τον κόσμο.

Χαρακτηριστικό των εκθέσεων που έχουν γίνει στο εκθεσιακό κέντρο είναι η φωτογραφία και κυρίως η ασπρόμαυρη.

Αυτό γιατί πέρα από κάθε αμβολία η αποτύπωση της εικόνας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες κατακτήσεις του ανθρώπινου πολιτισμού. Μέσα από την αποτύπωση της εικόνας, αποτυπώνεται και η ιστορία. Η ιστορία απλών ανθρώπων, λαών, κρατών, πολιτισμών. Αυτή η ιστορία που δεν διδάσκει με την ανάγνωση ενός βιβλίου αλλά με την ανάγνωση μιας εικόνας. Της εικόνας που πάγωσε, για μας, η φωτογραφική λήψη ενός φωτογράφου και κοιτάζοντάς την μαθαίνουμε-θυμόμαστε-γνωρίζουμε ανθρώπους, λαούς, πολιτισμούς, πολιτικές καταστάσεις.

Στο Ριζάρειο εκθεσιακό κέντρο υπήρξαν φωτογραφίες που ήταν πραγματικά έργα τέχνης, άλλες που ήταν ιστορικές μαρτυρίες, φωτογραφίες που έκαναν ανθρώπους να κλάψουν, ή να γελάσουν και φωτογραφίες που στιγμάτισαν εποχές ολόκληρες.

Κάθε φωτογραφία όμως αποτελεί ένα κομμάτι της ανθρώπινης ιστορίας. Αυτή την ιστορία έχει στόχο το Ριζάρειο Ίδρυμα να δια-

φυλάξει και να μεταδώσει στους επισκέπτες του εκθεσιακού κέντρου. Ιδιαίτερη βαρύτητα όμως το Ίδρυμα δίνει στους μικρούς επισκέπτες γιατί γνωρίζει ότι η μετάδοση της ιστορίας αφορά κυρίως τα παιδιά και για το λόγο αυτό αποφάσισε να εκδώσει εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία υλοποιούνται στο χώρο του εκθεσιακού κέντρου.

Τα παιδιά-μαθητές είναι εκείνα που μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, θα καταφέρουν να οικοδομήσουν μια δημιουργική σχέση με τις φωτογραφίες και τους φωτογράφους που θα τα κάνουν να σκέπτονται πάνω στις φωτογραφίες και να κάνουν διάλογο με αυτές. Να επικοινωνήσουν με το παρελθόν και να κάνουν αναφορές στο μέλλον. Να σκεφτούν και να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με την εποχή των φωτογραφιών αλλά και να κάνουν αναγωγές στο παρόν και να τοποθετήσουν, όσο αυτό είναι δυνατό, τον εαυτό τους σ' εκείνη την εποχή.

Η εμπειρία των προγραμμάτων αυτών πιστεύουμε επίσης πως θα βοηθήσει τα παιδιά να εξοικειωθούν με τους χώρους εκθέσεων και πολιτισμού. Θα τα βοηθήσει να καταλάβουν δηλαδή ότι σε τέτοιους χώρους δεν είμαστε παθητικοί επισκέπτες, αλλά συμμετέχουμε δημιουργικά σε ένα διάλογο με το παρελθόν που μας βοηθάει να τοποθετηθούμε πιο σταθερά στο σήμερα.

Οι εκθέσεις που έχουν πραγματοποιηθεί 15 τον αριθμό από τον Αύγουστο του 2000 έως και σήμερα είναι οι εξής:

- «A Greek portfolio» Κων/νου Μάνου,
- «Ζαγορίσιων Βίος»,
- «Εικόνες της Ελλάδας 1903-1930» Fred Boissonnas,
- «Ρωσία 100 Χρόνια»,
- «Ευρωπαίοι» του Henri Cartier Bresson,
- «Σκιές σιωπής» του Γιάννη Δήμου,
- «Ελλάδα 1896-1906 εικόνες από στερεοσκοπικές φωτογραφίες»,
- «Ελλάδα του Μόχθου»,
- Willy Ronis εικόνες από Γαλλία,
- «Εικόνες από τον Ελληνικό Κινηματογράφο 1923-1998» σε συνεργασία με την ταινιοθήκη της Ελλάδας,
- «Στο δρόμο για την Ελλάδα» Robert MacCabe,
- «Φώκια 1913-1920» η μαρτυρία του Φελίξ Σαρτιώ
- «Η φωτογράφος Βούλα Παπαϊωάννου» αναδρομική έκθεση από το Μουσείο Μπενάκη,
- Βασιλκή Καζάκος ζωγραφική-χαρακτική,

• Λεωνίδας Παπαζογλου από το Μουσείο φωτογραφίας Θεσσαλονίκης.

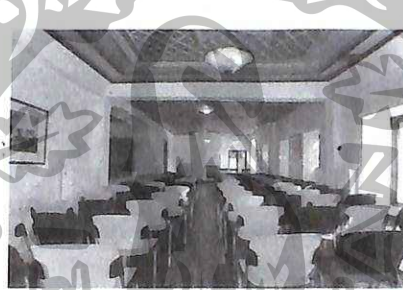
Τις περισσότερες από τις εκθέσεις συνόδευε και το αντίστοιχο φωτογραφικό λεύκωμα. Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 7 εκδόσεις φωτογραφικών λευκωμάτων, 7 εκπαιδευτικά προγράμματα και 40 διαφορετικά θέματα αφίσας. Λευκώματα φωτογραφικά τα οποία δεν θα πρέπει να λείπουν από κανένα σπίτι, γιατί αποτελούν φωτογραφικά τεκμήρια που καταγράφουν πτυχές της ιστορίας, τόσο της ελληνικής όσο και περιοχών του εξωτερικού.

Στο πωλητήριο της έκθεσης μπορεί ο επισκέπτης να βρει και να αγοράσει τα λευκώματα, τις αφίσες και τα εκπαιδευτικά προγράμματα και κάποια αναμνηστικά μικροαντικείμενα.

Σεμινάρια

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δείχνουν οι επισκέπτες σχετικά με την τέχνη της φωτογραφίας. Εκφράζουν το θαυμασμό τους για την συγκεκριμένη τέχνη βλέποντας τις εκθέσεις μας και επιθυμούν να εντρυφήσουν σ' αυτήν. Για το λόγο αυτό το Ριζάρειο Ίδρυμα αποφάσισε να δώσει την ευκαιρία σε νέους ανθρώπους να γνωρίσουν την φωτογραφική τέχνη με τη βοήθεια έμπειρου προσωπικού. Για το σκοπό αυτό πρόκειται να πραγματοποιηθούν σεμινάρια πάνω σε θέματα φωτογραφίας από τη νέα χρονιά.

Συνανορθώσεις

Ο χώρος του εκθεσιακού κέντρου χρησιμοποιήθηκε ταυτόχρονα ως συνεδριακός ξεκινώντας από μια ημερίδα η οποία αφορούσε τα εκπαιδευτικά προγράμματα και συνέχισε με ένα 2ήμερο συνέδριο Ιατρών Νεφρολόγων. Χρησιμοποιήθηκε επίσης και από την εταιρεία Michelin η οποία ζήτησε το χώρο για την παρουσίαση των νέων προϊόντων της.

Οι χώροι του ιδρύματος στο Μονοδένδρι έχουν δυνατότητα χωρητικότητας 120 ατόμων. Το γεγονός αυτό βοήθησε στο να πραγματοποιηθεί το Φεβρουάριο

του 2006 συνέδριο Ιατρών ρευματολόγων και παρουσίαση νέων φαρμάκων από μια φαρμακευτική εταιρεία.

Στην πορεία χρησιμοποιήθηκε για ομιλίες και παρουσιάσεις των λευκωμάτων μας καθώς και το καλοκαίρι του 2007 και 2008 ως αίθουσα διδασκαλίας για το Θερινό Σχολείο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Κινουμένων Σχεδίων. Το συγκεκριμένο Θερινό Σχολείο, που αφορούσε το κινούμενο σχέδιο, έκανε το Ίδρυμα γνωστό και σε μια άλλη κατηγορία καλλιτεχνών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Το 2009 χρησιμοποιήθηκε για ημερίδα από την Αναπτυξιακή εταιρεία Ζαγορίου. Τον Αύγουστο του 2010 πραγματοποιήθηκε ημερίδα για το Ζαγόρι υπό την αιγίδα του Ριζαρείου Ιδρύματος.

Ο χώρος αυτός επαρκώς εξοπλισμένος μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όποιον το επιθυμεί για πραγματοποίηση σεμιναρίων-συνεδρίων-ημερίδων και διαφόρων παρουσιάσεων.

Το Ριζάρειο Ίδρυμα γνωρίζοντας τις εξελίξεις της εποχής φροντίζει να προσφέρει την ποιότητα και τον πολιτισμό στον επισκέπτη του και φυσικά κάνει τα πάντα για να τη διατηρήσει. Συμμετέχει σε εκθέσεις-εκδηλώσεις όπως τον τελευταίο Αύγουστο του 2011 στο Ριάχοβο Ιωαννίνων σε συνεργασία με την Κυπριακή Πρεσβεία, και σε πολλές άλλες στο παρελθόν οι οποίες προσφέρουν ένα μικρό λιθαράκι σε ότι μπορεί να σημαίνει πολιτισμός.

Στις δύσκολες οικονομικές περιόδους που διανύουμε το Ριζάρειο Ίδρυμα πιστεύει ότι με συνεχή προσπάθεια και με τη συνεργασία όλων των φορέων θα καταφέρει να κερδίσει το στοίχημα της συνέχισης πρόσδοσης τους πολιτισμού.

Επισκεφθείτε τη διεύθυνση www.rizarios.gr για περισσότερες πληροφορίες.

Τηλέφωνα επικοινωνίας:

Χειροτεχνική Σχολή:

26530 71382- 71311

Fax: 26530 71382

Εκθετήριο - πωλητήριο:

26530 71119

e-mail: sales@rizarios.gr

Έκθεση φωτογραφίας:

26530 71573,

e-mail: exib@rizarios.gr

Ωρες λειτουργίας καθημερινά

(και Σάββατο-Κύριακα)

9.00 έως 16.00

Χρονογράφημα

27 Νοεμβρίου: «Ημέρα Παππού και Γιαγιάς»

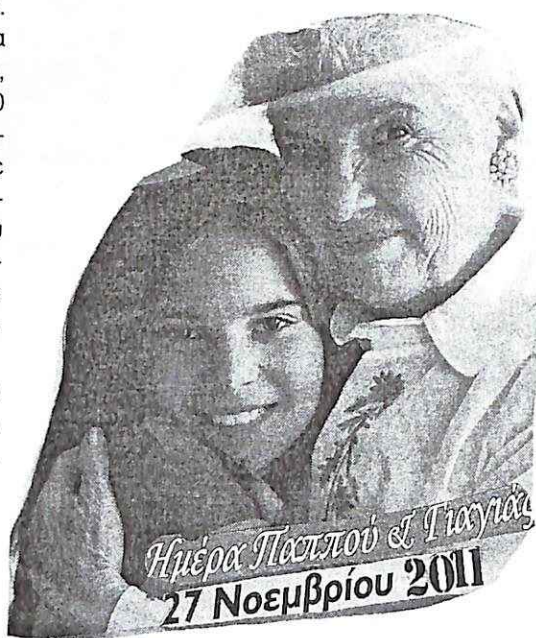
Σταύρου Συκιώτη

μας» αρκετές φορές (φ. 364/10.08 και φ. 365/11.08) πρόσφατα μάλιστα, ουσιαστικά, στο φ. 388/10.2010 φύλλο. Έτσι, θα αναφερθούμε τώρα σε κάποια ιδιαίτερα γνωρίσματα του Παππού και της Γιαγιάς, προκειμένου να τιμήσουμε τη Νοεμβριανή παγκόσμια γιορτή τους.

Πρώτο στοιχείο: Ο Παππούς και η Γιαγιά ανήκουν, στη λεγόμενη, «Τρίτη Ηλικία». Αυτό ήταν δεδομένο, στο σύνολο, σε κάποιο παρελθόν. Σήμερα όμως, με κάποια διαφοροποίηση του τρόπου ζωής των ανθρώπων (διατροφή, περιβάλλον, υγιεινή ζωή κλπ) η διάρκεια ζωής επιμηκύνεται, η σχέση των δύο φύλων προσεγγίζεται με αποτέλεσμα νέοι άνθρωποι να γίνονται οικογενειάρχες, με αποτέλεσμα να έχουμε παπούδες και γιαγιάδες νέους, πριν ακόμα εισέλθουν στο χώρο της 3ης ηλικίας.

Με την παραδοσιακή τους μορφή, ο παππούς και η γιαγιά, έχουν μια σωματική μορφή διαφοροποιημένη από τους άλλους ανθρώπους μέχρι και μέσης ηλικίας. Είναι σχετικά «πεσμένοι», με ρυτιδώσεις στο πρόσωπο και τα χέρια, με άσπρα μαλλιά όταν έχουν και παρουσιάζουν μειωμένη ενεργητικότητα, δείχνουν σχετικά ανήμποροι. Όλα αυτά τα στοιχεία, τους κάνουν σεβαστούς, πολύ περισσότερο όταν εκδηλώνουν ψυχο-πνευματικά στοιχεία, όπως εμπειρία, γνώσεις, σωφροσύνη, ανεκτικότητα και στοργική αγάπη.

Δεύτερο στοιχείο: Όπως αναφέραμε, ο παππούς και η γιαγιά (οι παραδοσιακοί βέβαια) ανήκουν στην τρίτη ηλικία, δηλ. στην τελευταία φάση-διαδρομή της ζωής τους. Η ψυχολογία του ανθρώπου διαμορφώνεται στη διαδρομή της ζωής του. Ο νέος άνθρωπος παρουσιάζει και μιμείται εκδηλώσεις πιο ηλικιωμένων ανθρώπων, λόγω της νομοτελικής αναγκαιότητας της ζωής να εξελιχθεί, να ωριμάσει. Ο έφηβος

Ημέρα Παππού & Γιαγιάς
27 Νοεμβρίου 2011

διακατέχεται από το όνειρο του προσανατολισμού του και της κατάκτησης των αναγκιών προϋποθέσεων παραγωγικής εξέλιξης και ο ώριμος πια άνθρωπος να γίνει δημιουργός στη ζωή και ικανός στις απαιτήσεις της για τη βιωσιμότητά του.

Τέλος, ο άνθρωπος της τρίτης ηλικίας συνειδητοποιεί πως συνεχίζοντας τη διαδρομή της ζωής του θα τερματίσει στο νήμα του Μαραθωνίου της, όπου ο θάνατος θα του απονείμει το μετάλλιο της βιωσιμότητάς του. Μοιραία, η ψυχολογία του, απότοκος της ανθρώπινης φυσιολογίας, αντιστρέφει τη διαδρομή και αναζητά την αφετηρία, όπου συναπαντάται με το νέο απόγονο, τον εγγονό/ή. Κι έχουμε, τότε, αυτό που λέμε στην κουβέττα μας, επιγραμματικά, πως «**τα δύο άκρα συναντώνται**».

Η παραπάνω ρήση κρύβει πολλή φιλοσοφία. Πάρα πολλές οι εκφάνσεις της. Μόνο που η «δεύτερη σελίδα» δεν έχει την ευχέρεια να τις παρουσιάσει. Ας πούμε πως έχουμε ένα γερό σχοινί ενός μέτρου, με το οποίο περιδένουμε ένα πακέτο. Αν δεν ενώσουμε τα δύο άκρα σε κόμπο, το πακέτο δεν ασφαρίζεται. Τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να αναζητηθεί κανείς σε πολλές μορφές. Αν συνδέσουμε τα δύο άκρα του σχοινιού σχηματίζουμε έναν κύκλο. Τότε, κάθε σημείο του κύκλου του γίνεται μια αφετηρία

του αλλά κι ένα τέλος, μετά τη διαδρομή της περιφέρειας του κύκλου. Κι ακόμα, το τέλος της νύχτας συναπαντάται με το ξημέρωμα της ημέρας κλπ.

Αναφορικά με τη σχέση παππού-γιαγιάς και εγγονών, είναι φαινόμενο αντιληπτό στην κοινωνία μας. Οι πρώτοι, ψυχολογικά, ταξιδεύουν στην παιδική τους ηλικία, αναθυμούνται τα πάντα γιατί έχουν καταχωρηθεί ανεξάλειπτα στην «Tabula Rasa» τους, κι ακόμα γιατί είναι ανεπιθύμητη και παραμερισμένη η σκέψη της συναπάντησής τους με το θάνατο. Τα παιδιά, αντίστοιχα, θέλγονται από τη μορφή των ηλικιωμένων παππού-γιαγιά κι αποδέχονται με ευχαρίστηση την αγκαλιά του, τη στοργή του, τα παραμυθία, τα χάδια του κλπ. Σχετικά, ο Σωκράτης είπε: «**Η αγαθότης του γήρατος είναι κάτι θεϊκό**». Κι ακόμα: «**Αυτός που γεννά πάλι ξαναγίνεται παιδί**». Ακόμα κι ο Σαίξπηρ εκφράστηκε και είπε: «**Πως ο γέρος είναι δύο φορές παιδί**».

Κάθε πεζοπόρος δικαιούται σε κάποια φάση της πορείας του, ένα καλωσόρισμα κι έχει ανάγκη κάποιο χρονικό ανασασμό, προκειμένου να ανανεώσει τις δυνάμεις του για τη συνέχιση της πορείας του προς τον προορισμό του. Η διαδρομή όποιου πεζοπόρου έχει δεδομένο στόχο, απαιτεί θέληση και προσπάθεια, αποβλέπει σε μια κατάκτηση.

Ο Παππούς και η Γιαγιά, πεζοπόροι της ζωής, ξεκίνησαν τη διαδρομή τους προσπερνώντας τους σταθμούς της παιδικής, εφηβικής και μέσης ηλικίας, για να σταθμεύσουν στο πανδοχείο της τρίτης ηλικίας, στη ζωή.

Στους ώμους τους, ο προσωπικός τους σάκος εναποθήκευε κάθε στοιχείο της διαδρομής, έχει στην πρόσοψή του αποτυπωμένη τη λέξη «**Ιστορία**». Στη λέξη αυτή καταγράφεται όλη η εμπειρία της ζωής, κάθε ανθρώπινη πεζοπορία και προσδιορίζει όλα εκείνα τα στοιχεία που, βαθμολογικά, θα αξιολογήσουν την επίγεια προσωπικότητά του.

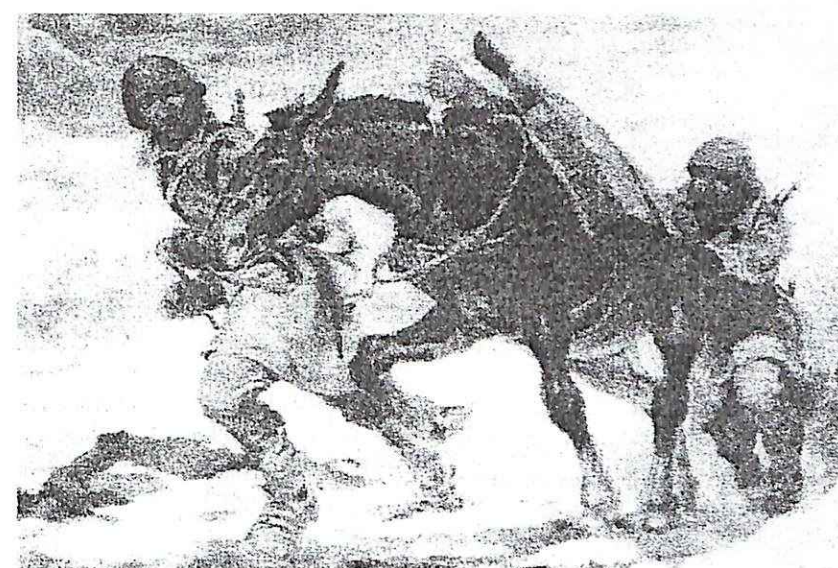
Κάθε Μαραθωνοδρόμος στο στίβο της ζωής δικαιούται ενθάρρυνση και χειροκρότημα, ανεξάρτητα των δυνατοτήτων του. Πολύ περισσότερο όταν φθάνουν στο νήμα του τέρματος. Η ολοκλήρωση της διαδρομής, ολοκληρώνει το νόημα της λέξης «**ΖΩΗ**». Το κείμενό μας **ας είναι ένα χειροκρότημα κι' ένα τριαντάφυλλο στους άξιους δρομείς της ζωής, τον ΠΑΠΠΟΥ και τη ΓΙΑΓΙΑΣ**.

Αναμνήσεις από τον πόλεμο του '40

Ένα γλαφυρό κείμενο του Γ. Ι. Ράλλη, που αναφέρεται στην περίοδο της εισβολής του Ελληνικού Στρατού στη Βόρειο Ήπειρο μετά το πέρας του αμυντικού πολέμου στο Καλπάκι.

«Στις αρχές του Δεκέμβρη του 1940, ο ουλαμός του Ιππικού, που διοικούσα ως Έφεδρος αξιωματικός, έλαβε διαταγή από τον Ήλαρχο να κινηθεί από το χωριό Πικέραςι προς το χωριό Τατεζάτι γιατί υπήρχε πληροφορία ότι οι Ιταλοί είχαν οργανώσει εκεί την αντίστασή τους. Ήταν ένα πολύ ορεινό δύσβατο δρομολόγιο, και καθώς το χιόνι έπεφτε ακατάπαυστα, δυσκολευτήκαμε να περάσουμε το ύψωμα, παρ' όλο που δεν συναντήσαμε αντίσταση Ιταλών, οι οποίοι φαίνεται είχαν αποσυρθεί σε βορειότερες θέσεις.

Μετά την επίμονη πορεία στα ορεινά μονοπάτια, κατεβήκαμε και πάλι στην πεδιάδα και αναπαυτήκαμε στην περιοχή από την οποία περνάει ο ποταμός Καλιάσα. Εκεί διαπιστώσαμε ότι τα άλογα της ομάδας ήταν σε άθλια κατάσταση. Η ταχεία κίνησή μας μέσα στο αλβανικό έδαφος δεν επέτρεψε τον ανεφοδιασμό μας και έτσι ίπποι και ιππείς υπέφεραν από έλλειψη τροφής. Οι άνδρες μας και εμείς αντιμετωπίζαμε το πρόβλημα όπως-όπως: άλλοτε τρώγαμε άγουρα λαχανικά, άλλοτε, αν βρίσκαμε να αγοράσουμε κανένα κατσίκι, το βράζαμε σε τενεκέ πετρελαίου και το τρώγαμε ανάλατο, γιατί το αλάτι ήταν δυσεύρετο στην Αλβανία, και άλλοτε ψήναμε καλαμπόκι, που κάποιος χωριάτης είχε την καλοσύνη να μας δώσει. Μια μέρα μάλιστα φάγαμε ωραίο μέλι, που κάποιος

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ.

ιππείας, ειδικός μελισσοκόμος φαίνεται, είχε αφαιρέσει από μερικές κυψέλες που είχαμε συναντήσει κατά την πορεία μας.

Η εξεύρεση όμως τροφής για τα άλογα ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Το αποτέλεσμα ήταν να υποφέρουν τα ζώα και η Φρύνη είχε αδυνατίσει σε σημείο ανησυχητικό. Όταν εξοικονομούσα λίγο καλαμπόκι, έσπευδα να της το προσφέρω και με βουλιμία έγλειψε την παλάμη μου όταν της έδωσα το μέλι που είχαμε βρει. Όμως για τη συντήρησή της χρειαζόταν πολύ μεγαλύτερη ποσότητα τροφής από εκείνη που μπορούσα να της προσφέρω.

Έπειτα, αντί να κινηθούμε προς το Μπόρσι, όπως αρχικά μας είχαν πει, πορευτήκαμε προς τα βορειοανατολικά και περάσαμε πάλι μερικούς ορεινούς όγκους -νομίζω πως το βουνό λεγόταν Τζόρεϊ- με κατεύθυνση το χωριό Φτέρρα, όπου κατά πληροφορίες είχαν οργανώσει την αντίστασή τους οι Ιταλοί.

Η πορεία αυτή στάθηκε η τελευταία για πολλά άλογα

καθώς και για τη Φρύνη. Εξαντλημένη μετά τριώρη πορεία σε αυτά τα απόκρημνα μονοπάτια, η Φρύνη κατέπεσε. Για να την ελαφρύνω, της έβγαλα τη σέλα και τα μαρσιππία και τη βοήθησα να σηκωθεί. Τι φιλότιμο ζώο κατέβαλε μια απεγνωσμένη προσπάθεια, σηκώθη-

κε και με καταφανή δυσκολία άρχισε και πάλι να βαδίζει. Σε λίγο όμως ξανάπεσε, και την τέταρτη φορά, παρ' όλες τις δικές μου και τις δικές της προσπάθειες, δεν μπόρεσα να την σηκώσω για να σταθεί στα πόδια της. Έπρεπε να την εγκαταλείψω μέσα στο χιόνι να τη φάνε ζωντανή οι λύκοι, και τότε πήρα την απόφαση να τη σκοτώσω. Προτού το κάνω, κάθισα δίπλα της έβαλα το κεφάλι της στα γόνατά μου και τη χάιδεα, ενώ εκείνη με κοίταζε με ένα πολύ θλιμμένο βλέμμα σαν να ήταν άνθρωπος. Μόνο όταν ο Τάσης με πλησίασε και μου είπε πως η φάλαγγα ξεμάκρυνε και έπρεπε να ακολουθήσουμε, έβγαλα το πιστόλι μου και την πυροβόλησα δυο φορές στο κεφάλι. Ευτυχώς ξεψύχησε χωρίς να υποφέρει.

Επιμέλεια Σάββα Θεοδώρου

ΤΟ ΟΧΙ!

28 Οκτωβρίου του χίλια εννιακόσια σαράντα...

Νύχτα ξυπνάει ξαφνικά κι' ορμάει στη μάχη η Ελλάδα
νύχτα ξυπνούν τα πάντα.

- Ο κόσμος όλος, τα βουνά, τα πέλαγα, της γης η κάθε κόψη,
κι' αναρριγούν απ' το τραχύ ιστορικό της. «Όχι»!

Νύχτα σκορπούν οι Ουρανοί τον όλεθρο με το καυτό μολύβι...
Νύχτα οι σάλπιγγες ηχούν. Κι' από το κάθε σπίτι και φτωχικό καλύβι
πετούν «οι αιτοί» μας στ' άρματα... Και τα παιδιά κι' οι γέροι,
μέσ' στο ανεμοβρόχι,
τρέχουν κοντά και με φωνή πούναι χολή και πείσμα,
κράζουν μαζί τους: Όχι!

Όχι!... Δεν θα περάσετε, χτυπάν μ' οργή σήμαντρα και καμπάνες!

Και οι γυναίκες κι' οι αδελφές, όλες μαζί, κι' οι μάνες
με νικητήριες ευχές προπέμπουν τους αιτούς μας για τη φωτιά

του «Όχι»

κι' ατρόμητες στο στομερό το φάσμα του πολέμου,
κράζουν κι' αυτές με πάθος: Όχι!

Όχι!... Δεν θα πατήσετε, όσοι πολλοί κι' αν είστε, τα άγια μας
τα χώματα!

Αυτή η Ελλάδα η μικρή, χιλιάδες χρόνια τώρα -στο ριζικό της τώχει-
Ορθώνεται απτόητη στη βία και κραυγάζει στον κάθε εχθρό της: Όχι!

28 Οκτωβρίου του χίλια εννιακόσια σαράντα...

Ακούν το «Όχι» οι λαοί κι' αναθαρρούν...

Και ζουν ελεύθεροι για πάντα!...

Χ. Χαβέλας

28η Οκτωβρίου 1940. Απ' άκρη σ' άκρη της Ελλάδας τιμάται σαν εθνική γιορτή είναι η μέρα η μεγάλη, η μέρα «που το τρανό ξεστόμισες ΟΧΙ» όπως λέει ο ποιητής.

Κι έχει πράγματι ξεχωριστή σημασία και αξία. Γιατί είναι η ώρα η ιερή που ζυγιάζεις πέρα κι έξω απ' τ' ανθρώπινα μέτρα, **τι μετράει περισσότερο στη ζωή σου.** Κι έρχεται τότε η ώρα για το μεγάλο ΝΑΙ ή το μεγάλο ΟΧΙ. Έτσι πορεύονται οι λαοί και μεγαλουργούν.

Στο Ζαγόρι τιμάμε και προσκυνάμε και δαφνοστεφανώνουμε δύο μνημεία σύμβολα: Το άγαλμα της Ζαγορίσιας γυναικας στο Ραντοβάνι, και τον λιτό τύμβο στη Γκραμπάλα στο δικό μας «κάστρο της λευτεριάς». δύο μνημεία συνώνυμα της ανδρείας, της λεβεντιάς και του ηρωισμού, της θυσίας.

«... γιατί σε μια πατρίδα που δεν έχει ήρωες δεν έχει πια μεγάλες ώρες...».

Στο Ροντοβάνι

Ανεβήκαμε και φέτος όσοι μπορούσαμε, κι όσοι το νιώθαμε, στο άγαλμα, που η ΙΛΕΖ, η Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου ύψωσε στο Ροντοβάνι. Απλό κι απέριτο το μνημόσυνό της.

Ο Δήμαρχος, σύσσωμη η ΙΛΕΖ, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορισίων, ο Πολιτιστικός Σύν-

Τότε που ΞΕΡΑΜΕ να λέμε ΟΧΙ...

Γράφει η ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ

δεσμος Ζαγορισίων. Μαζί μας φέτος κι οι Πανωραβενιώτες με την αναμνηστική πλάκα που αφιέρωσαν και γράφει:

«Ψήφισμα

Εμείς οι απόγονοι κείνων των Πανωραβενιτών που τη νύχτα της 28ης Οκτωβρίου 1940 κατάφυγαν στο Ζαγόρι για να γλιτώσουν από τα χέρια του εισβολέα εκφράζουμε τις άπειρες ευχαριστίες μας προς τους Ζαγορίσιους συμπατριώτες μας, για την φιλοξενία και την περίθαλψη που παρείχαν προς τους προγόνους μας.

Καλπάκι 12-8-2011

Οι Πανωραβενιώτες»

Ο Πρόεδρος της ΙΛΕΖ Βασίλης Τζιόβας καταθέτει το στεφάνι. Ύστερα αναφέρεται στο μνημείο. Στην ιδέα του αξέχαστου Ζαγορίσιου Κίμωνα Κυριαζή να στηθεί το άγαλμα της Ζαγορίσιας Γυναίκας. Στις πολύχρονες προσπάθειες της ΙΛΕΖ και των Ζαγορισίων να εξασφαλιστεί η δαπάνη, όπως και την ανάγκη σήμερα να συντηρηθεί και να ευπρεπιστεί ο χώρος.

Στη Γκραμπάλα

Κι ύστερα στις 6 του Νοέμβρη του Ζαγορίου «το κάστρο της Λευτεριάς» στη Γκραμπάλα. Οι πιστοί στην ιερή υποχρέωση της

τιμής και της ευγνωμοσύνης ανεβαίνουν προς τον ιερό τύμβο των πεσόντων.

Από τις ενδοξότερες μάχες των Ελλήνων εναντίον των Ιταλών η μάχη της Γκραμπάλας που αποτελούσε τότε «έναν από τους κυριότερους σπόνδουλους στο αμυντικό σύστημα της κύριας γραμμής αντίστασης».

Το ύψωμα έπρεπε με κάθε θυσία να κρατηθεί. Και κρατήθηκε! Αφού «στις δεκατρείς μέρες της άμυνας ούτε λεπτό δεν βγάλαμε τα άρβυλα απ' τα πόδια μας και το κράνος απ' το κεφάλι μας...»

Ξημέρωσε η 8η Νοεμβρίου. Αποφασίζεται η αντεπίθεση χωρίς χρονοτριβή. Ακούγεται ξανά το σάλπισμα. Προχωρείτε! τα μήματα με εφ' όπλου ηλόγχη προχωρούν ακάθεκτα. Το εχθρικό πυροβολικό σφυροκοπεί ανελέητα. Οι Ιταλοί κάτω απ' την ορμητικότητα της αντεπίθεσης δεν αντέχουν. Το βάζουν στα πόδια στον κατήφορο...».

(«Προμαχώντας για την Πα- =τρίδα», Χρ. Κανούργιου).

Η Γκραμπάλα κρατήθηκε. Βάφτηκε όμως με το άλυκο αίμα των 22 παλληκαριών που έπεσαν εκεί άκλαφτα κι αστόλιστα. Τα ονόματά τους είναι γραμμένα στη λιθοσωριά που ύψωσαν οι Ζαγορίσιοι, όχι η πολιτεία όπως

όφειλε.

Ο Περιφερειάρχης, ο βουλευτής κ. Καλογιάννης, οι Δήμαρχοι Ζαγορίου και Πωγωνίου, οι στρατιωτικές και πολιτικές αρχές, σύλλογοι και οργανώσεις, συγγενείς των πεσόντων τίμησαν τους ήρωες. Την επιμνημόσυνη δέηση ακολουθεί προσκλητήριο νεκρών: «Απόντες, έπεσαν υπέρ Πατρίδος».

Γίνεται κατάθεση στεφάνων. Ακολουθούν χαιρετισμοί από τον Δήμαρχο Ζαγορίου και τον Πρόεδρο της ΙΛΕΖ, που ζητά να συμπεριληφθεί η Γκραμπάλα στις επίσημες, εκδηλώσεις του Καλπακίου.

Ύστερα η συγκινητική ομιλία για τα γεγονότα της ημέρας του προέδρου της Ένωσης Ζαγορισίων κ. Χρόνη. Ο Εθνικός Ύμνος κλείνει την σεμνή τελετή.

Σιγά-σιγά οι αρχές κι «οι προσκυνητές» του τύμβου φεύγουν. Αφήνουν μόνους τους ήρωες στην αγκαλιά της αθανασίας, και στη σιωπή της αιωνιότητας. Στον Ελαφότοπο γίνεται η καθιερωμένη δεξίωση έτσι όπως συνηθίζουν με στο Ζαγόρι να κάνουμε στα μνημόσυνα των δικών μας ανθρώπων...

Οι σκέψεις στριφογυρίζουν στο μυαλό.

Τότε, εκείνοι, άντρες και γυναίκες έκαναν το καθήκον τους και με το παραπάνω. Η γενιά του '40 που βροντοφώναξε το ΟΧΙ μεγαλούργησε.

νικό έθνος έχει ως σύμβολό του τη γαλανόλευκη, που αποτελείται από παράλληλες λωρίδες λευκού και μπλε χρώματος. Το λευκό συμβολίζει την αγνότητα και το χιόνι των Ελληνικών βουνών, το μπλε τη θάλασσα. Γιατί η Ελλάδα αποτελείται από ψηλά χιονισμένα βουνά και γαλάζια θάλασσα. Στις λωρίδες της γράφεται νοερά τη φράση: «Ελευθερία ή Θάνατος».

Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940 αξίζει, λοιπόν, το ενδιαφέρον και την προσοχή όλων μας. Ιδιαίτερα εμείς οι νέοι, που είμαστε το μέλλον και η ελπίδα αυτού του τόπου, οφείλουμε να βιώσουμε και να προβάλουμε τη σημερινή επέτειο σαν ένα μήνυμα για προσήλωση στην ελευθερία, την αυτοδιάθεση, τη δημοκρατία, την αξιοπρέπεια και την προκοπή ως τρόπο συμπεριφοράς και διαβίωσης.

Γιατί οι καιροί αλλάζουν, αλλά οι αξίες μένουν και συνιστούν οδηγούς ζωής για όλους μας.

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

Με την ευκαιρία της Επετείου του «ΟΧΙ»

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΕΠΟΣ

Οι Πανελλήνες γιορτάζουν και πάλι τον θρίαμβο του 1940 κατά της φασιστικής Ιταλίας του Μουσολίνι. Ασφαλώς, μια από τις ενδοξότερες σελίδες του Έθνους μας είναι η 28η Οκτωβρίου 1940. Το ελληνικό έθνος, στις ιστορικές εκείνες ώρες, ηγέρθη σύσσωμο προς απόκρουση της ύπουλης ιταλικής επιδρομής.

Το ΟΧΙ της 3ης πρωινής της 28ης Οκτωβρίου 1940 του Πρωθυπουργού Ιωάννη Μεταξά προς τον Ιταλό πρεσβευτή εξέφραζε την ομόφωνη απόφαση του ελληνικού λαού να αμυνθεί μέχρι εσχάτων και να μην επιτρέψει την βεβήλωση του πατρίδου εδάφους.

Ο ελληνικός στρατός απέκρουσε τον εισβολέα και τον ανάγκασε σε άτακτη φυγή, απελευθερώνοντας και την Βόρειο Ήπειρο. Ήταν η πρώτη νίκη κατά του άξονα και πανηγυρίστηκε έξαλλα από τους Έλληνες. Η καταρράκωση του υπερφίλου Μουσολίνι ήταν η αρχή του τέλους του. Τα γεγονότα της εποχής εκείνης, γεγονότα που έδωσαν τι φιλή της ζωής στους καταπονημένους συμμάχους μας είναι γνωστά. Την ημέρα της επετείου θα ακουστούν λόγοι πανηγυρικοί, θα τελεστούν δοξολογίες και θα πραγματοποιηθούν παρελάσεις και άλλες παράλληλες εκδηλώσεις, όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο, αλλά και παντού όπου ζουν και εργάζονται Έλληνες.

Ειδικότερα στον χώρο της Βορείου Ηπείρου, όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα και άφησαν την τελευταία τους πνοή χιλιάδες Ελληνόπουλα για την τιμή της Πατρίδας, εκεί, στα ιερά χώματα, όπου εκτυλίχθηκαν συγκλονιστικές στιγμές από τους ελληνικούς πληθυσμούς, καθώς υποδέχονταν τον προελαύνοντα απελευθερωτή Ελληνικό στρατό.

Στον βορειοηπειρωτικό χώρο, που ποτίστηκε με το αίμα των παλικαριών της Ελλάδος, έλαβαν χώρα τα γεγονότα που έσωσαν την τιμή της Πατρίδας και των συμμάχων. Είναι ο ιερός χώρος που κοιμούνται οι

Έλληνες στρατιώτες και αναμένουν από το ελληνικό κράτος να αρχίσει η αναγνώρισή τους και να κατασκευαστεί, στον χώρο που έπεσαν, κενοτάφιο στη μνήμη τους, για να θυμούνται και να μην ξεχνούν οι επερχόμενες γενιές.

Συνήθως, αποκαλούμε «Αλβανικό Έπος» τον άθλο του ελληνικού στρατού κατά των ιταλικών στρατευμάτων, που ήταν άριστα εφοδιασμένοι με βαρύ εξοπλισμό, σε αντίθεση με τους Έλληνες στρατιώτες που υστερούσαν στα πάντα.

Οι επικοί αγώνες των Ελ-

αβανικό, αλλά το «Βορειοηπειρωτικό Έπος». Οι πολύνεκρες μάχες κατά των επιδρομών ξεκίνησε από το Καλπάκι, τη Γκραμπάλα, το Σαραντάπορο, την Πίνδο, από τα Ηπειρωτικά

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΥΦΑΝΤΗ

χώματα. Η οπισθοχώρηση και η κατάρρευση των Ιταλών από τα Ηπειρωτικά εδάφη άρχισε και στα βουνά της Βορείου ηπείρου γράφθηκαν δόξες του ελληνικού στρατού.

Ο Βορειοηπειρωτικός Ελληνισμός, κατά την υποδοχή των

ενθουσιασμού. Οι Έλληνες στρατιώτες έγιναν μάρτυρες ενός λαού που βρισκόταν σε έξαλλη κατάσταση να χειροκροτεί, να κλαίει, να κρατάει ελληνικές σημαίες, να αγκαλιάζει τους Έλληνες στρατιώτες. Χρίνια πικρά και δισεκτα, βάσανα και διώξεις ξεχάστηκαν. Η απελευθέρωση του μαρτυρικού τόπου ήταν γεγονός και προοιωνιζε καλύτερες ημέρες για τους Έλληνες της Βορείου Ηπείρου.

Είναι γεγονός αναντίρρητο ότι η νεότερη ιστορία του ελληνισμού γράφτηκε στα βορειοηπειρωτικά βουνά. Δυστυχώς, ακολούθησαν δυσάρεστες εξελίξεις: η κάθοδος του Άξονα, τα πικρά κατοχικά χρόνια και ύστερα το ανεπιτρεχτό σκοτάδι και η αποτίναξη του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού από τον μητροπολιτικό χώρο, με όλα τα καταστρεπτικά αποτελέσματα.

Μετά την επανάσταση του Προλεταριάτου υπό τον Ενβέρ Χότζα οι Έλληνες του Βόρειου Ηπειρωτικού τμήματος, οι οποίοι με πανηγυρισμούς και άφατη χαρά υποδέχτηκαν τον απελευθερωτή ελληνικό στρατό, εγκλωβίστηκαν και καταδικάστηκαν να ζουν κάτω από τον δυσβάστακτο ζυγό ενός συγγενού καθεστώτος ως την κατάρρευσή του.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και εφέτος οι Βορειοηπειρώτες, σε όλον τον βορειοηπειρωτικό χώρο, θα γιορτάσουν την επέτειο της νίκης κατά των Ιταλών, γιατί και εκείνοι πρωταγωνίστησαν στην κοινή προσπάθεια για την αποπομπή του εισβολέα.

Καιρός είναι οι Έλληνες να τιμούμε εκείνους, οι οποίοι ποτέ δεν προσκύνησαν και πάντοτε με υπομονή και εγκαρτέρηση στρέφουν τα μάτια τους προς τη Μάνα Πατρίδα και εκλιπαρούν στοργή και προστασία.

Ακόμη, είναι ανάγκη να γνωρίζουμε ότι το κατόρθωμα που επιτεύχθηκε το 1940 έλαβε χώρα στα βουνά της Βορείου Ηπείρου και, επομένως, πρόκειται για το «Βορειοηπειρωτικό Έπος».

λήνων κατά των Ιταλών εισβολέων και η ιαχή «Αέρα» αντήχησε στα χιονισμένα Βορειοηπειρωτικά βουνά.

Επομένως, το ορθό και ιστορικά αποδεκτό είναι όχι το

Ελλήνων στρατιωτών στα χωριά της Δερόπολης, των Αγίων Σαραντά, της χειμάρδας, στο Αργυρόκαστρο, στο Τεπελένι, στην Κορυτσά, έζησε συγκλονιστικές στιγμές απεριγράπτου

Ο γερμανός καθηγητής της Ιστορίας του Δικαίου Κριστόφ Σμινκ-Γκουστάβους μιλάει στο «Βήμα» για την πολυετή ερευνητική τριλογία του σχετικά με τα εγκλήματα στην ήπειρο

Έκανε γνωστές τις θηριωδίες των ναζί

CHRISTOPH U.
SCHMINCK-GUSTAVUS

Μνήμες Κατοχής I
Τα παιδιά των Ασπραγγέλων και ένας Ιταλός χαμένος στα Τζουμέρκα

Επιμέλεια Ελένη Τορόση, Μετάφραση Αλκιβιάδης Νέττας, Σοφία Γεωργαλλίδη, Εκδόσεις Ιονάφι, 2007, σελ. 202, τιμή 16,82 ευρώ

Μνήμες Κατοχής II

Ιταλοί και Γερμανοί στα Γιάννενα και η καταστροφή της εβραϊκής κοινότητας

Επιμέλεια Ελένη Τορόση, Μετάφραση Αλκιβιάδης Νέττας, Σοφία Γεωργαλλίδη, Άννα Παντίδη, Θανάσης Παντίδης, Επίμετρο Ρένα Μόλχο, Εκδόσεις Ιονάφι, 2008, σελ. 453, τιμή 24,97 ευρώ

Μνήμες Κατοχής III

Οι Λυγκιάδες στις φλόγες

Επιμέλεια Αποστόλης Παπαγεωργίου, Ελένη Τορόση, Γιώργος Μακρής, Μιχάλης Καλαμαράς, Μετάφραση Αλκιβιάδης Νέττας, Εκδόσεις Ιονάφι, 2011, σελ. 324, τιμή 18,63

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Οι έλληνες φίλοι του τον φωνάζουν Χριστόφορο. «Ελληνοποίησαν το γερμανικό μου όνομα» λέει μιλώντας εξαιρετικά ελληνικά στο «Βήμα» ο 69χρονος Κριστόφ Σμινκ-Γκουστάβους, ομότιμος πλέον καθηγητής της Ιστορίας του Δικαίου (υπήρξε και κοσμήτωρ των Νομικών Σπουδών) στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης. Πριν από λίγες ημέρες ο εκδοτικός οίκος Ιονάφι από τα Ιωάννινα εξέδωσε το τρίτο και τελευταίο μέρος της πολυετούς ερευνητικής τριλογίας του για τα εγκλήματα των ναζιστών στην Ήπειρο. «Μνήμες Κατοχής III, Οι Λυγκιάδες στις φλόγες». Σε αυτό το βιβλίο περιγράφει πώς οι γερμανοί στρατιώτες συγκέντρωσαν το 1943 τους κατοίκους του μικρού χωριού (βρίσκεται στη δυτική πλαγιά του βουνού Μιτσικέλι, απέναντι από τα Ιωάννινα) στην πλατεία, τους χώρισαν σε ομάδες 10-15 ατόμων, τους οδήγησαν στα κελάρια των σπιτιών τους και τους δολοφόνησαν με αυτόματα όπλα. Εν συνεχεία έβαλαν φωτιά στα σπίτια για

να εξαφανίσουν τα ίχνη του εγκλήματος των «αντιποίνων» τους.

Το βιβλίο έρχεται να συμπληρώσει άλλα δύο που προηγήθηκαν. Ο πρώτος τόμος (2007) αφορούσε το χωριό ασπράγγελοι και τις μαρτυρίες κατοίκων τα σπίτια των οποίων επιτάχθηκαν την περίοδο της Κατοχής από υψηλόβαθμους Γερμανούς. Στον δεύτερο κατά σειρά (2008) παρουσιάζεται η καταστροφή της εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων και το πώς οι εβραίοι της περιοχής εστάλησαν μέσα σε βαγόνια για ζώα κατευθειάν σε στρατόπεδο εξόντωσης στο Άουσβιτς. Τώρα ετοιμάζεται η γερμανική έκδοση του τρίτου τόμου.

Ο αναγνώστης του κ. Σμινκ-Γκουστάβους έχει την αίσθηση ότι παρακολουθεί ένα ντοκιμαντέρ σκληρό και ευαίσθητο ταυτόχρονα. Οι προσωπικές ιστορίες των ανθρώπων (με την ντοπιολαλιά τους) και το αποκαλυπτικό φωτογραφικό υλικό συναντούν την επίσημη τεκμηρίωση των κρατικών αρχείων. Η ιστορία γίνεται ελκυστική όταν τον λόγο παίρνει ο «κοσμάκης».

— **Κύριε καθηγητά, πότε ξεκίνησε το ερευνητικό σας ενδιαφέρον για την Ελλάδα;**

«Πρώτη φορά ήρθα στην Ελλάδα, στην Ήπειρο, το 1978. Ένας φίλος μου στο πανεπιστήμιο είχε προβλήματα στα γερμανικά με τις ακαδημαϊκές εργασίες του και εγώ τον βοήθησα. Για να με ευχαριστήσει με κάλεσε στο χωριό του στα Κάτω Πεδινά (είναι κοντά στα Γιάννενα, στα σύνορα με την Αλβανία). Εκεί για πρώτη φορά άκουσα για αυτόν τον πόλεμο. Άκουσα φρικτά πράγματα για τον πόλεμο και την Κατοχή σε εκείνη την περιοχή. Αυτό ήταν το πρώτο κίνητρο για

Η κυρά Θούσω Βόγλη μητέρα του Παναγιώτη στα Κάτω Πεδινά το 1978

μένα να ενδιαφερθώ για αυτές τις θηριωδίες, που τότε ήταν εντελώς άγνωστες στη Γερμανία. Από ιστορικούς είχαμε μόνον τον χάγκεν Φλάισερ που ασχολούνταν με το αντικείμενο, αλλά γενικώς αυτά τα ζητήματα ήταν στο περιθώριο του ενδιαφέροντος. Το 1990, όταν ήρθα και πάλι στην Ελλάδα, είχα πλέον αποφασίσει να κάνω αυτή την έρευνα για την ιταλογερμανική κατοχή στην Ήπειρο. Είχα δύο χρόνια άδει ααπό το πανεπιστήμιο. Εν τω μεταξύ μέσα σε δύο χρόνια έμαθα και ελληνικά».

— **Ο τρόπος με τον οποίο δουλεύετε παρουσιάζει ενδιαφέρον. Λέτε ότι σας ενδιαφέρει να ακούγεται ο «κοσμάκης»...**

«Η δουλειά μου ξεκίνησε με έναν τρόπο αυθόρμητο. Ήθελα να μάθω ιταλικά και ελληνικά για να κάνω τις έρευνές μου. Έτσι, για να μιλήσω με τους έλληνες μάρτυρες έπρεπε να μάθω τη γλώσσα. Αυτό έγινε ακόμη πιο εύκολο εξαιτίας της θετικής συμπεριφοράς τους, της φιλοξενίας και της υπομονής που επέδειξαν. Ιδιαίτερα οι γέροντες και οι γερόντισσες είχαν μεγάλη υπομονή να ακούσουν, να με καταλάβουν, να μου εξηγήσουν. Έτσι ξεκίνησε αυτή η μεγάλη έρευνα. Βέβαια, ακούς και ιστορίες στις οποίες ορισμένα πράγματα δεν αληθεύουν. Είμαι νομικός και γνωρίζω ότι η μαρτυρία είναι ένα στοιχείο που πολλές φορές είναι αμφισβητήσιμο και όχι ιδιαίτερα πειστικό. Έπρεπε να ψάξω για τις διαβεβαιώσεις, να αποσπασθώ πληροφορίες και να τις διασταυρώσω ερευνώντας σε κρατικά αρχεία. Αυτά που μου έλεγαν οι μάρτυρες σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν τόσο εξωφρενικά, που σκέφτηκα ότι δεν θα μπορούσα να προχωρήσω χωρίς τεκμηρίωση από επίσημες πηγές. Ακολούθησα έναν ιδιαίτερο τύπο ιστορικής έρευνας. Οι ιστορικοί δεν κάνουν συνήθως έτσι τη δουλειά τους. Οι περισσότεροι καταφεύγουν στα αρχεία. Ακόμη και όταν επιλέγουν να κάνουν συνεντεύξεις προτιμούν να κάνουν με (ή να ψάξουν) τους πρωταγωνιστές της ιστορίας. Εμένα αυτό δεν με ενδιέφερε».

— **Σας άσκησαν κριτική για αυτή τη μέθοδό σας;**

«Αρκετοί με ονόμασαν «ξυπόλητο ιστορικό». Εγώ όμως αυτή την κριτική την εκλάμβανα ως κοπιώμενο και καμάρι. Έπρεπε να βρω την αλήθεια μεταξύ των δύο εκδο-

Ο Κριστόφ Σμινκ-Γκουστάβους φωτογραφημένος το 1978 κατά την πρώτη συνέντευξή του στην Ήπειρο, στην κουζίνα του σπιτιού της μητέρας του φίλου του που τον κάλεσε στα Κάτω Πεδινά Ιωαννίνων. Εκεί για πρώτη φορά άκουσε για τις θηριωδίες του πολέμου και της Κατοχής.

χών. Έτσι, σκέφτηκα, πρέπει να ακούσεις τους ανθρώπους, να σου πουν πώς αυτοί έζησαν τα γεγονότα και να τα αντιπαραβάλεις με τα επίσημα έγγραφα. Ήταν μια αυστηρά προσοπική επιλογή. Αυτή η μέθοδος έρευνας, η λεγόμενη «oral history», τώρα έγινε μόδα. Σας είπα, είμαι νομικός και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι και στα επίσημα αρχεία υπάρχουν πολλά ψέματα. Αν δούμε, για παράδειγμα, τα ημερολόγια ατών αλпинιστών στην ήπειρο αντιλαμβανόμαστε ότι είναι γεμάτα ψέματα. Οι Λυγκιάδες, έγραφαν, καταστράφηκαν «επειδή υπήρξε αντίσταση του εχθρού» και άλλες τερατώδεις ανακρίβειες. Αυτά έγραφαν οι αξιωματικοί ενώ είχαν σκοτώσει γυναίκο-παιδα και γέρους.

(Το «ΒΗΜΑ»,

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2011)

Από την Ιστορία του τόπου μας

Πως επικοινωνούσαν οι χωριανοί μου μεταξύ των και με τα άλλα μέρη στα παλιότερα χρόνια

Ημετακίνηση από το χωριό μας σε άλλο μέρος κοντινό ή μακρινό ήταν απαραίτητη στα παλιά χρόνια όπως και η επικοινωνία μεταξύ των και με τον άλλο κόσμο. Ένας πρόσθετος λόγος ήταν η ξενιτιά.

Για να πας στην ξενιτιά έπρεπε να υπάρχουν δρόμοι, τρόποι επικοινωνίας. Ο ξενιτεμένος ένιωθε την ανάγκη να βρίσκει σε επικοινωνία με τους δικούς του να στέλνει γράμματα, ειδήσεις, πως είναι αν είναι γερός. Κατά διαστήματα κινούνταν και στο χωριό τους και στους δικούς τους. Αυτό δημιούργησε την ανάγκη να γίνουν δρόμοι να ζήσουν τα φάρμακα με γεφύρια για να περάσουν πάνω από ορμητικά ποτάμια.

Για τούτο θα δεις στον τόπο μας μοναδικούς δρόμους, τις σκάλες, όπως είναι του Βραδέτου και καταπληκτικά γεφύρια του Μίσου, του Νούτσου, του Πλακιά, του Κοντοδήμου. Θα πω πως πηγαίνουν οι χωριανοί μου στα Γιάννενα και από εκεί στην ξενιτιά και πώς επικοινωνούσαν με τα άλλα χωριά αλλά και μεταξύ των μέσα στο χωριό.

Για να κατεβούμε στα Γιάννενα, πριν το 1930 κατεβαίναμε στο γεφύρι του Κόκκορου από εκεί στους Ασπραγγέλους, περνάμε το Ροντοβάνι και μετά από επτά περίπου ώρες φτάνουμε στα Γιάννενα. Δεν μπορούσαμε να γυρίσουμε την ίδια μέρα και κοιμόμασταν σε κανένα συγγενή ή στο ξενοδοχείο το χάνι του Κόρακα.

Αλλοι γυρίζαμε στο χωριό φορτωμένοι στην πλάτη τα ψώνια, άλλοι όπως ο Γιώργος ο Γιαννακάς που είχε το παντοπωλείο στο χωριό.

Δεν μπορούμε σήμερα να φανταστούμε πόση ήταν η ταλαιπωρία και προπαντός όταν ήταν χειμώντας και έπρεπε να κατεβείς οπωσδήποτε. Θυμάμαι μια ιστορία που μας έλεγε η ξαδέρφη μου η Μερόπη.

Έπρεπε να πάμε οπωσδήποτε στα Γιάννενα. Το χιόνι ήταν πάνω από μέτρο και ήταν όλα παγωμένα. Όταν πήγαμε, πήγαμε κάπως καλά. Όταν γυρίζαμε το καλτερίμι πάνω στο γεφύρι του Κόκκορου ήταν παγωμένο και αν περνούσαμε μπορεί να γλιστρούσε ο Ντορής και να πάει κάτω στο ποτάμι. Τι να κάνουμε;...

Τυλίξαμε τα πόδια του αλόγου με τσουβάλια, το κρατούσα εγώ από το χαλινάρι και ο Γιώργος από την ουρά και έτσι σιγά-σιγά περάσαμε. Όταν

φτάσαμε κάτω στο δρόμο το αλόγο ήταν πνιγμένο στον ιδρώτα από την αγωνία και την προσπάθεια, όπως και εμείς.

Για να πας στην ξενιτιά ήταν τα καραβάνια. Περίφημο ήταν το καραβάνι του Ρώβα, που ο κόσμος του είχε κάνει και τραγούδι.

Ο Ρώβας ξεκίνησε και στη βλαχιά να πάει

για σου Ρώβα μου

Πήγαιναν με τα καραβάνια για λόγους ασφαλείας και για να είναι παρέες. Οι κίνδυνοι από τους ληστές ήταν μεγάλοι. Για να φτάσουν στον προορισμό των, στην Κων/πολη παράδειγμα ή στο Βουκουρεστί ακόμη και στη Ρωσία κάναν μέχρι και ένα μήνα. Σταματούσαν στα χάνια για τροφή, ξεκούραση δική των και των ζωντανών, των αλόγων.

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας δεν υπήρχαν ταχυδρομεία, και είχαμε ιδιωτικούς ταχυδρόμους που φέρναν από την ξενιτιά γράμματα ή χρήματα, ταχυδρόμος μου έλεγε ο Λαζαρίδης ήταν ο πατέρας του ο Παύλος.

Όταν κάποιος ήθελε να φέρει πολλά πράγματα για το σπίτι του τα έφερνε με τα καραβάνια ή με τα πλοία. Τα πλοία στα πολύ παλιά κινούνταν με τα πανιά και τα δρομολόγια στη θάλασσα πολύ επικίνδυνα. Αργότερα έγιναν τα ατμόπλοια, οι σιδηρόδρομοι, ως που φτάσαμε στα αυτοκίνητα και στα αεροπλάνα. Σήμερα σε λίγες ώρες μπορείς να πας στην άλλη άκρη της γης.

Στα άλλα χωριά πηγαίναμε από τις σκάλες, με τα πόδια ή με τα ζώα.

Το ευλογημένο ζώο για το χωριό μας ήταν το γαϊδουράκι, η Παγώνα μας και η Ανδρομάχη μας.

Η μα σκάλα που πηγαίναμε για την Μπάγια-Κήπους σήμερα περνάει από τον Άι Γιάννη, τα Καληγιώργια από το γεφύρι του Κοντοδήμου και φτάνει στην Μάγια. Αυτή είναι ανατολικά του χωριού μας. Δυτικά είναι σκάλα που πηγαίνει για την Βίτσα.

Κατεβαίναμε στα Μπογάτσια βρίσκεις τη σκάλα δίπλα στο Κουλούρι της Χριστοφοράνας. Φτάνεις στο βίκο, περνάς το γεφύρι του Μήσιου και ξαναανεβαίνεις τη Βιτσινή σκάλα και φτάνεις στο κάτω μέρος της Βίτσας. Κουκούλι Βίτσα μια ώρα. Κουκούλι Κήπους τρίτα τέταρτα.

Για να πάμε στα Γιάννενα κατεβαίναμε το μονοπάτι-σκάλα, που ξεκί-

νά πιο κάτω από την εκκλησία, έφτανε στον Κόκκινό και μετά μόνο χωματόδρομος ως το γεφύρι του κυρ Νούτσου ή Κόκκορου.

Απόσταση για να κατεβείς ένα τέταρτο για να ανεβείς στο χωριό τρία τέταρτα. Παλιά η΄ταν και σκάλα που πηγαίναμε στο γεφύρι του Πλακιά, όταν έγινε όμως η ασφαλτός χάλασε. Στο Καπέσοβο πηγαίναμε με δυο μονοπάτια, ένα που ξεκινούσε από τη βρύση του Σιοποτούρη και άλλο από τη Σκόκα. Είχε και μονο-

Του ΓΙΑΝΝΗ ΒΑΚΑΜΗ

πάτια που πηγαίναμε στα χωράφια μας, στα Παρούμια, στις Φτέρες, στις Καστανιές, στα Κοσιάρια.

Τώρα τα περισσότερα έχουν κλείσει γιατί κανένας δεν περνά.

Η επικοινωνία μέσα στο χωριό

Για να κυκλοφορήσουμε μέσα στο χωριό έχουμε τα σοκάκια και τα κληντερίμια. Το χωριό μας λόγω και της θέσης του έχει μια καλή σχετικά ριμοτομία δυο ίσιους, σχετικά δρόμους, ο ένας ξεκινά από τη βρύση του Σιοποτούρη και φτάνει στη Σκόκα και ο άλλος από την εκκλησία και φτάνει στη Σκόκα και τέσσερις καθέτους. Η μια καθετος «καλτερίμι» ξεκινά από την εκκλησία και φτάνει στη βρύση του Σιόποτου, η άλλη από το άλλο καλτερίμι κι αρχίζει από το σπίτι του Τσάλιου και φτάνει στον Παπαγιώργη στο Σχολικό Κήπο. Το τρίτο από το Σπίτι των αδελφών Βακάμη και φτάνει στο σπίτι των Κόκκοραίων. Την άνοιξη τα καλτερίμια είναι ένας ολάνθιστος κήπος, όπως και όλο το χωριό.

Στα πλάγια, στα ακαλλιέργητα χωράφια χιλιάδες λουλούδια και αντιμέτα δέντρα: μηλιές, κερασιές, αχλαδιές και πολλοί θάμνοι, αγριοτριανταφυλλιάς, αγράμπελες και ότι να φανταστείς.

Το χειμώνα το χωριό είναι κατάλευκο, αφού πολλές φορές ρίχνει και ένα μέτρο χιόνι. Και καλή είναι η ομορφιά του χιονιού, αλλά οι δυσκολίες είναι και αυτές μεγάλες. Οι χωριανοί μου πέπει να σηκωθούν πρωί-πρωί να πάν για τους δουλειές των, να φροντίσουν τα ζώα, να πάν τα παιδιά στο σχολείο, τότε δεν έκλειναν τα σχολεία για το τίποτε όπως σήμερα.

Και το πρόβλημα να το φανταστείς στην κατοχή που τα σπίτια ήταν άδεια. Μόλις έβγαίνε ο ήλιος άκουγες από το ένα και το άλλο μέρος του χωριού «Ανοιξτε δρόμο ως τη πλατεία από εκεί και πέρα θα ανοίξουμε εμείς. Κι έπαιρναν φωτιά τα φτωχάρια και οι καρβελάδες, ήταν τα ξύλινα φτωχάρια που ρίχναμε τα ψωμιά στο φούρνο. Μετά που έγινε ελληνικό είχαμε και τακτικό ταχυδρομείο στους Κήπους. Εγώ θυμάμαι τον διομήδη τον Σταυρίδη. Εμείς όταν λέγα-

με Διομήδης νομίζαμε ότι όλοι οι ταχυδρόμοι λέγονταν Διομήδης. Πώς τον περιμέναμε, δεν φαντάζεστε, όσοι προπαντός είχαμε ανθρώπους στην ξενιτιά. Εμείς τον περιμέναμε με περισσότερη αγωνία γιατί θα μας έφερνε τα γράμματα και τις επιταγές. Όλα τα τα θυμάμαι, αλλά περισσότερο τη θρεψίνη, ήταν βλέπετε μοναδικό γλυκό για μας. Ο Διομήδης ο ταχυδρόμος έλεγε στη μάνα μου να πάει να τα πάρει από το γραφείο στη Μπάγια, δεν είναι δυνατόν να τα φέρνει φορτωμένος. Ο Διομήδης ήταν η ψυχή του χωριού μας, και αν έχει κάνει και καμιά αμαρτία ο θεός θα του τα έχει συγχωρέσει. Είχαμε και ταχυδρόμο από το χωριό μας, που ξεκινούσε κάθε πρωί από την Μπάγια και έφτανε στα χωριά στα Ριζά, επτά ώρες να πάει και επτά να γυρίσει.

Αν ήταν αγωνιστής του μαρθαβάνιου θα έβγαίνε πολλές φορές πρωταθλητής. Και σημειώστε ότι ο ταχυδρόμος έκανε τα δρομολόγια με οποιοδήποτε καιρό, με χιόνια με βροχές. Θέλω να πω λίγα και για τους άλλους τρόπους επικοινωνίας.

Προπολεμικά υπήρχε κάποιο χειροκίνητο τηλέφωνο στο χωριό, όχι όμως για να τηλεφωνούν οι κάτοικοι, αλλά για την κοινότητα και για έκτακτες ανάγκες. Για το πώς ήταν η επικοινωνία με το τηλέφωνο. Το τηλέφωνο το είχε στο σπίτι του ο κλητήρας του χωριού, ο Πέτρος Βακάμης ο αδελφός μου, για να επικοινωνεί και κάποιες άλλες ώρες που το κοινοτικό γραφείο ήταν κλειστό.

Είχε τη μηχανική συσκευή στο ξώστρι ή μέσα στην αποθήκη για να μην ακούγονται οι συνδιαλέξεις, και μόλις κάποιος από άλλα μέρη ζητούσε να επικοινωνήσει τηλεφωνικά με κάποιον δικό του στο χωριό, φώναζε ο αδελφός μου από το μικρόφωνο και το μεγάφωνο που ήταν πάνω ψηλά στην καρυδιά. Ο τότε, ως πούμε ο Κώστας ή η Μερόπη να ρθει μετά από μισή ώρα στο τηλέφωνο. Καταλαβαίνετε, δεν νομίζω ότι χρειάζεται να πω περισσότερα. Θα σας πω και κάτι που ίσως σας φανεί απίθανο.

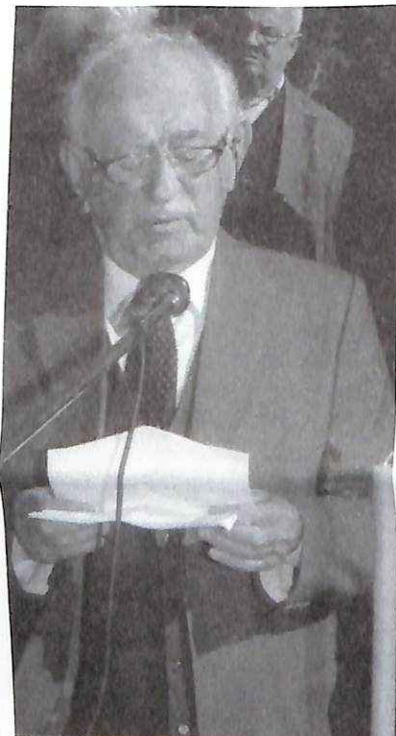
Το χωριό μας από την Βίτσα σε ευθεία γραμμή δεν απέχει περισσότερο από 500 μέτρα, αν μάλιστα κατέβει κάποιος στην άκρη του Βίκου από την μια και την άλλη μεριά η απόσταση συντομεύεται στα εκατό μέτρα. Στα παλιά χρόνια λοιπόν, λένε, οι νύφες οι Κουκουλιώτισσες που είχαν έρθει από την Βίτσα, έβγαζαν στον πάτο του Κουλούρι της Χριστοφοράνας ή στα Μπογάτσια έβλεπαν την μάνα τους που είχε κατέβει στο Βίκο απέναντι από το μέρος της Βίτσας και άρχιζαν την κουβέντα.

— Πως είσι Ριναμ... πώς ταχς τα παιδιά, τι νέα όπου του Γιάννη, πήρις κανένα γράμμα σουστείλι καμιά δραχμή.

— Καλά μάνα είχαν λίγου πυριτό τα παιδιά, τώρα καλά είναι....

Σύμφωνη γνώμη της Ε.Δ.Α. για το έργο στερέωσης της Ι. Μ. Ρογκοβού

Τη σύμφωνη γνώμη της για το σχέδιο σύμβασης και τη διαδικασία ανάθεσης του έργου «Στερέωση και αποκατάσταση Καθολικού Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννη Πρόδρομου Ρογκοβού στο Τραπεζοδό Ιωαννίνων», διατυπώνει η **Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή** της Περιφέρειας Ήπειρο με έγγραφό της προς τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 1.168.945,08 ευρώ και ο διαγωνισμός έγινε στις 18 Απριλίου 2011.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ**ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΩΝ**Χαιρετισμός Δημάρχου
ΖαγορίουΟμιλία
Προέδρου Ε.Ζ.Α.

Σταύρος Καλογιάννης

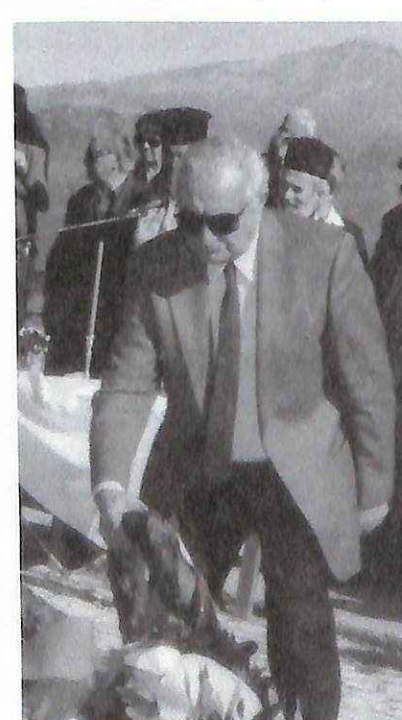
Αλέξανδρος Καχριμάνης

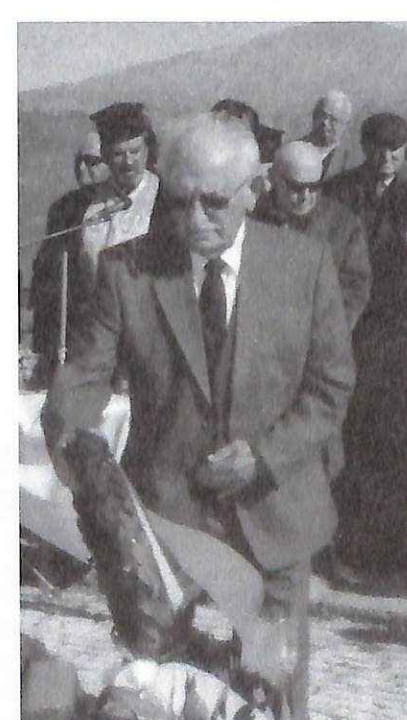
Δήμαρχος Ζαγορίου

Δήμαρχος Πωγωνίου

Πρόεδρος Ι.Α.Ε.Ζ.

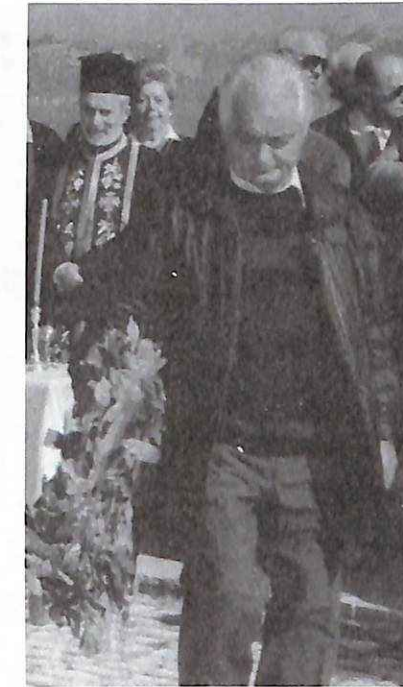
Πρόεδρος Έν. ΖαγορισίωνΑθηνών

ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ - ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΩΝ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ

Η κόρη του νεκρού Γιάννη Καψάλη

Ο γιος του νεκρού Γιάννη Χαρίτου

Ο γιος του νεκρού Βασίλη Ρίζου

Ο συγγενής του Ευάγγελου Τζίμα

Σύνδεσμος Ζαγορισίων Ιωαννίνων

Κοινότητα Πατιγκου

Ο Πρόεδρος Εφ. Αξ/κών Ιωαννίνων

Εμπρόσωπος Αστυν. Δ/σης Ιωαννίνων

Η Βασιλική Ένωση Ιωαννίνων

Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ζαγορίου

Ο ΠΛΕΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Τα Ζαγόρια* έχουν και αυτά τα προβλήματά τους

Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «Η ΕΡΕΥΝΑ»

Ο Δήμος Ζαγορίου είναι μεταξύ των 5 μεγαλύτερων δήμων σε έκταση σε όλη τη χώρα, ενώ ταυτόχρονα ένας από τους μεγαλύτερους τουριστικούς προορισμούς λόγω της σπάνιας φυσικής ομορφιάς και των δεκάδων μνημείων που διαθέτει. Ωστόσο ο δήμαρχος Γαβριήλ Ππαναστασίου θεωρεί ότι στο Ζαγόρι έχει παρατηρηθεί μια άναρχη ανάπτυξη σε τουριστικές υποδομές τα τελευταία χρόνια. Εκτός αυτού όμως τα προβλήματα είναι πολλά και ακόμη περισσότερα λόγω της ελλιπούς χρηματοδότησης των ΟΤΑ. Είχαμε μαζί του μια ενδιαφέρουσα συζήτηση την οποία σας παραθέτουμε:

Με τη διοικητική μεταρρύθμιση και το πρόγραμμα «Καλλικράτης» το Ζαγόρι είναι πλέον ενιαίο διοικητικά. Η μεταρρύθμιση αυτή δίνει νέα προοπτική στον ενιαίο Δήμο ή μήπως η οικονομική συγκυρία έχει αφαιρέσει πολλές δυνατότητες παρέμβασης από τη Δημοτική Αρχή;

Η οικονομική κρίση που πλήττει την χώρα, αναμφισβήτητη έχει χτυπήσει και την τοπική αυτοδιοίκηση. Η μείωση στους ΚΑΠ φτάνει το 22%, σε όλους τους θεσμοθετημένους πόρους γύρω στο 40% και από τον ΣΑΤΑ έχει αποδοθεί μόνο το 10%. Αντιλαμβάνομαι εόλοι ότι με αυτά τα ποσοστά υπάρχει δυσλειτουργία στο Δήμο.

Τα ανεπίσημα στοιχεία της απογραφής του 2011 κατατάσσουν το Δήμο Ζαγορίου στους πέντε μικρότερους σε όλη τη χώρα κάτι που σημαίνει αυτόματα μειωμένη κρατική επιχορήγηση. Είναι κάτι που σας ανησυχεί δεδομένης και της ήδη προβληματικής κατάστασης στα οικονομικά όλων των Δήμων;

Ο Δήμος Ζαγορίου είναι μεταξύ των 5 μεγαλύτερων δήμων σε έκταση σε όλη τη χώρα και 287ος σε πληθυσμό. Είναι δηλαδή ένας αραϊοκατοικημένος δήμος και θα ήταν απόημα απ' το κεντρικό κράτος να κατανείμει τις χρηματοδοτήσεις μόνο με κριτήριο τον πληθυσμό. Πρέπει να συνυπολογιστούν παράγοντα όπως η έκταση, το οδικό δίκτυο, ο αριθμός των τοπικών κοινοτήτων συναποτελούν το δήμο.

ΤΟ ΕΣΠΑ είναι αυτή τη στιγμή ίσως το μοναδικό εργαλείο χρηματοδότησης έργων μαζί με το Ίντερνέτ. Ο δήμος σας έχει καταφέρει να εντάξει κάποιο έργο σε αυτά;

Τόσο στο ΕΣΠΑ όσο και στο Ίντερνέτ, προτείναμε μια σειρά έργων, προτείναμε μια σειρά έργων. Έχουν ενταχθεί μέχρι στιγμής 3 από αυτά στο ΕΣΠΑ ποσού 3.365.000 ευρώ, αναμένουμε τα υπόλοιπα και την αξιολόγηση των προτάσεων από την διαχειριστική αρχή του Ίντερνέτ.

Είναι αλήθεια ότι το γεωγραφικό ανάγλυφο του Δήμου σε συνδυασμό με το απαραιτημένο οδικό δίκτυο σε πολλά σημεία του είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα τόσο των μόνιμων κατοίκων όσο και των επισκεπτών. Πώς σκέπτεστε να το αντιμετωπίσετε, αν θέβαια μπορεί εκ των ενόντων να αντιμετωπιστεί;

Για το οδικό δίκτυο, όπως γνωρίζετε, αρμόδια είναι η Περιφέρεια Ηπείρου. Γνωρίζοντας την ισχύ της οικονομική κατάσταση προσπάθησα σε συνεργασία με παρέμβουσε σε δύσκολα σημεία και νομίζω ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί σημαντικά με τη διατήρηση του οδικού δικτύου σε μια υποφερτή κατάσταση.

Για να μείνουμε λίγο στο θέμα. Μάλλον μένει όνειρο η οδική σύνδεση του Δήμου σας με την Εγνατία κάτι που σίγουρα θα αποτελέσει μεγάλο πλήγμα για την περιοχή;

Προσπαθούμε σε κάθε σχετική συζήτηση να διατηρούμε το θέμα επίκαιρο, διεκδικούμε σθεναρά αυτή τη σύνδεση που θα δώσει άλλες προοπτικές στη περιοχή και ελπίζουμε να βρεθεί η κατάλληλη ευκαιρία και τα χρήματα για να υλοποιηθεί.

Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου. Πολλά προβλήματα λειτουργίας αφού είναι υποστελεχωμένο, ενώ και οι διοικητικές υπηρεσίες του μετακόμισαν στα Γρεβενά. Υπάρχει λύση στον ορίζοντα ώστε να ξεπεραστούν όλοι οι σκόπελοι

και να προσφέρει ο Φορέας αυτά για τα οποία έχει δημιουργηθεί;

Μπορεί το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου να έχει την έδρα του στα Γρεβενά αλλά στους Ασπραγγέλους υπάρχουν ικανές διοικητικές υπηρεσίες και με την απαιτούμενη οικονομική στήριξη από την πολιτεία μπορεί ο Φορέας να ανταποκριθεί πλήρως στους στόχους του.

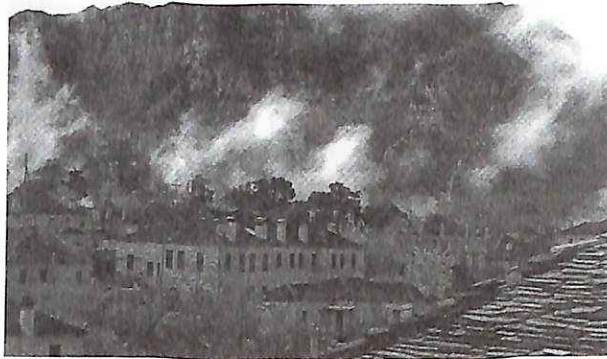
Με το Ριζάρειο Ίδρυμα και την περιορισμένη που υπάρχει για το Οικοτροφείο και την χειροτενική σχολή, υπάρχει κάτι νεότερο ή συνεχίζει ως έχει;

Το Ριζάρειο Ίδρυμα προχώρησε σε πρωτοφανείς περιορισμούς χωρίς ενημέρωση κάποιου απ' τους φορείς της περιοχής, έκοψε κάθε επαφή με το Δήμο και ομόφωνα το Δημοτικό Συμβούλιο έχει στραφεί στη δικαιοσύνη για την επίλυση των ζητημάτων.

Μετά από σχεδόν 9 μήνες οι περισσότεροι δήμαρχοι των δήμων της περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων στην ερώτηση ποιο θεωρείται το πιο σημαντικό πρόβλημα που συναντήσατε μέχρι στιγμής απαντούν, εκτός από τα περιεχόμενα έσοδα, την αποκομιδή των απορριμάτων. Στον δικό σας Δήμο ποια είναι τα πέντε μεγαλύτερα προβλήματα που κληθήκατε να αντιμετωπίσετε;

Επιγραμματικά τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε αυτούς τους μήνες ήταν τα εξής: τα χρέη του Δήμου – η αποκομιδή των σκουπιδιών – η διαχείριση των βοσκών και των δασών – τα ημιτελή έργα του «ΟΗΣΕΑ» και οι οφειλές των δημοτών προς το Δήμο.

Τέλος, τελευταία προέκυψε

ένα πρόβλημα με την παραίτηση του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου στη δημοτική σας ομάδα. Φαντάζομαι πως ήταν κάτι ξαφνικό. Επηρεάζει καθόλου την ενδοπαρταξιακή ομοιογένεια και κατ' επέκταση τη λειτουργία της Δημοτικής Αρχής το γεγονός αυτό, ή το θέμα θεωρείται λήξαν και ο καθένας συνεχίζει να προσφέρει από το νέο του ρόλο.

Σε όλα τα συλλογικά όργανα κατά καιρούς υπάρχει διάσταση απόψεων, τριγμοί, παραίτησεις, άστοχες ενέργειες από όλους μας. Όσον αφορά την παραίτηση του Προέδρου και βέβαια δημιουργήθηκε πρόβλημα το οποίο ξεπεράστηκε, θεωρείται λήξαν και συνεχίζουμε να προσπαθούμε για να αντιμετωπίσουμε τα σοβαρά προβλήματα του Δήμου.

ΕΙΠΕ:

για τον τουρισμό

Ο τουρισμός αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων για τους κατοίκους του Δήμου σας. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο έχει παρατηρηθεί μια άναρχη ανάπτυξη του σε όλο σχεδόν το Ζαγόρι. Υπάρχει κάποιο σχέδιο από τη Δημοτική Αρχή ώστε και ο τουρισμός να ανακάμψει αλλά και να εκλείψουν φαινόμενα που οδηγούν στη σημερινή κατάσταση;

Πράγματι, στο Ζαγόρι έχει παρατηρηθεί μια άναρχη ανάπτυξη σε τουριστικές υποδομές τα τελευταία χρόνια, για το οποίο είμαστε συνυπεύθυνοι όλοι: πολιτεία, δήμος, δημότες. Με όχημα τις χρηματοδοτήσεις που δίδονταν αφιέρως από την πολιτεία κατασκευάστηκαν πλήθος ξενοδοχείων και χώρων εστίασης χωρίς νομοθετικούς περιορισμούς, χωρίς πρόβλεψη αποχετευτικών συστημάτων και με τη δημιουργία ενός έντονου προβλήματος στην ύδρευση των Οικισμών. Χρειάζεται έστω και τώρα μελέτη βιωσιμότητας όλων αυτών των χώρων, ένα συνολικό σχέδιο ανάπτυξης του εναλλακτικού και θεματικού τουρισμού.

Από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων

Ιστορικός τόπος το Δίλοφο Ζαγορίου

«Λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής και λαογραφικής σημασίας του», αναφέρεται στην, κατά πλειοψηφία, απόφαση

Αποτελεί έναν από τους πιο γραφικούς και καλύπτετα διατηρημένους οικισμούς στα Ζαγοροχώρια, άριστο δείγμα της αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα.

Το χωριό Δίλοφο Ζαγορίου, που βρίσκεται σε υψόμετρο 850 μέτρων στις πλαγιές της Τύμφης χαρακτηρίστηκε ιστορικός τόπος, έπειτα από σχετική γνωμοδότηση του Κεντρικού συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων. Σύμφωνα με την, κατά πλειοψηφία απόφαση του Συμβουλίου, ο οικισμός Δίλοφο Ζαγορίου κηρύσσεται ιστορικός τόπος «λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής και λαογραφικής σημασίας του».

Το Δίλοφο είναι ορεινό χωριό στο κεντρικό Ζαγόρι του νομού Ιωαννίνων (απέχει 32 χιλιόμετρα απότ Α Γιάννινα) και ανήκει διοικητικά στον δήμο Ζαγορίου.

Δεν είναι γνωστό πότε και από ποιους κατοικήθηκε πρώτη φορά το χωριό.

Ωστόσο, υπάρχουν στοιχεία που μαρτυρούν κατοικημένες περιοχές στην γύρω του Διλόφου περιοχή.

Μετά την εισβολή των Σλάβων στην Ήπειρο (540 μ.Χ.) οι κάτοικοι του χωριού Πιτούρνη, κατοίκησαν στην περιφέρεια του Διλόφου.

Από αυτούς πήρε και την

πρώτη του ονομασία το χωριό, Σοποτσέλι, που σημαίνει «ο τόπος που έχει νερό».

Το 1920 μετονομάστηκε σε Δίλοφο, καθώς είναι χτισμένο πάνω σε δύο λόφους.

Η αρχιτεκτονική διαμόρφωση του χωριού άρχισε στα τέλη του 14ου – αρχές του 15ου αιώνα, ενώ τη μεγαλύτερη ανάπτυξη του γνώρισε ο οικισμός τον 19ο αιώνα.

Το χωριό αναπτύσσεται γύρω από την κεντρική πλατεία (Μεσοχώρι), από όπου ξεκινούν ακτινωτά οι βασικοί πεζόδρομοι (καλντερίμια), που οδηγούν στις συνοικίες του χωριού.

Το δίλοφο είναι από τα καλύτερα διατηρημένα χωριά του

οκτώ επανακατασκευασμένα και τα υπόλοιπα σωσμένα σε μέτρια έως καλή κατάσταση.

Στην είσοδο του χωριού βρίσκεται το ψηλότερο κτίριο του Ζαγορίου, ύψους 13,5 μέτρων, η οικία Μακρόπουλου ή Λουμίδα.

Σύμφωνα με την παράδοση, το αρχοντικό έχτισε ο γιος ενός πλούσιου Ζαγορίτη για να μπορεί να αγναντεύει η γυναίκα του, το χωριό της, το γειτονικό Κουκούλι.

Στα εντυπωσιακά αρχοντικά του 19ου αιώνα στο Δίλοφο συγκαταλέγονται, εξάλλου, η οικία Παλαιού, στον οντά της οποίας σώζεται κοσμική ζωγραφική, η Αναγνωστοπούλειος Σχολή στο Μεσοχώρι και η οικία Γεώργιου Βακόλα με το εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο ταβάνι και τον ζωγραφισμένο με ανθρώπινες μορφές οντά.

Στα αξιοθέατα του περιλαμβάνονται, επίσης, πέτρινες βρύσες, λιθόστρωτα καλντερίμια και εντυπωσιακοί ναοί και εκκλησάκια, όπως ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου που χρονολογείται το 1850.

Τακτοποιούνται τα αυθαίρετα και σε παραδοσιακούς οικισμούς

Την τακτοποίηση αυθαιρέτων σε παραδοσιακούς οικισμούς ή παραδοσιακά τμήματα πόλεων επιτρέπει σειρά τροπολογιών στο πολυνομοσχέδιο του υπουργείου Περιβάλλοντος για τον νέο τρόπο έκδοσης αδειών δόμησης και άλλες διατάξεις.

Οι βουλευτικές τροπολογίες, οι οποίες υιοθετήθηκαν από το ΥΠΕΚΑ, προκάλεσαν ένταση ακόμη και στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ. Ιδιαίτερα έντονη ήταν η αντίδραση των βουλευτών κ. κ. Απόστολου Κακλαμάνη και Κώστα Καραλή.

Μάλιστα, ο κ. Καραλής καταψήφισε τις τροπολογίες καθώς και το άρθρο 42 με τις λοιπές ιδιαιτερότητες εκφράζοντας τις επιφυλάξεις του.

Από το πλήθος των τροπολογιών που κατατέθηκαν ξεχωρίζει μία, βάσει της οποίας σε δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις μπορεί το 20% να είναι οικοδομήσιμο για την κατασκευή συνοδών εγκαταστάσεων σε τουριστικές υποδομές (π.χ. γκολφ, πισίνες, γήπεδα τένις κ.α.).

Μάλιστα, για τις εκτάσεις αυτές θα επιτρέπεται ακόμη και η κατά κυριότητα και με αντάλλαγμα παραχώρηση σε τρίτους.

Εως σήμερα επιτρεπόταν η οικοδόμηση 10% του δάσους ή των δασικών εκτάσεων που είχαν παραχωρηθεί στον ΕΟΤ ή σε όσους είχαν σύμβαση με τον οργανισμό.

* Σ.Σ.Ε.: ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΕΝΑ ΕΙΝΑΙ, ΟΧΙ ΤΑ ΖΑΓΟΡΙΑ!

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία του Σωματείου «Πετροχελίδονα Βίτσας» σε συνεργασία με την Ευαγγελία Τσουκαλά, Αναπλ. Καθηγήτρια του Τμήματος Γεωλογίας του Α.Π.Θ., η οποία οργάνωσε έκθεση παλαιοντολογίας με μοναδικά παγκοσμίως απολιθώματα ηλικίας ως 6 εκατομμυρίων ετών.

Από τα ιστορικά χρόνια υπάρχουν αναφορές στη σύνδεση των λειψάνων των προϊστορικών ζώων με τη μυθολογία. Εξηγούν δηλαδή πως τα απολιθώματα κυρίως μεγάλων θηλαστικών, όπως είναι τα προβοσκιδωτά (πρόγονοι των σημερινών ελεφάντων), που εντοπίζονται εδώ και χιλιάδες ή και εκατομμύρια χρόνια στην ξηρά, στη θάλασσα και στους μύθους, σχετίζονται με τους προϊστορικούς γίγαντες της μυθολογίας μας.

Η ιστορία που ξετυλίσσεται στην έκθεση ξεκινά από τη Μηλιά Γρεβενών όπου ζούσαν προβοσκιδωτά τριών εκατομμυρίων ετών, πραγματικοί γίγαντες ύψους 3,5 μέτρων και βάρους 6,5 τόνων, τα μεγαλύτερα ζώα που έχουν ζήσει ποτέ στην Ελλάδα. Αυτό το μέρος ήταν ο τελευταίος παράδεισος για αυτά τα ζώα στη χώρα μας, με πολύ πλούσια βλάστηση και άφθονα νερά, πριν από την έναρξη των εποχών των παγετώνων. Εδώ βρέθηκαν οι μεγαλύτεροι χαυλιόδοντες της Ευρώπης, μήκους 5,02 μέτρων, σύμφωνα με στοιχεία από το

Προϊστορικοί γίγαντες στη Βίτσα

Μαστόδοντες, ελέφαντες και μαμούθ κατάφεραν με απόλυτη επιτυχία να διηγηθούν την ιστορία των προϊστορικών γιγάντων στην περιοδική έκθεση τον Αύγουστο 2011 του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας και Ανθρωπολογίας στη Βίτσα Ζαγορίου

βιβλίο των ρεκόρ Γκίνες.

Στην έκθεση εκτίθεται το κρανίο του γίγαντα της Σιβήρης, το οποίο βρέθηκε στον πυθμένα της θαλάσσιας περιοχής της Κασσάνδρας. Ένα τέτοιο κρανίο, με την τεράστια ρινική κοιλότητα στο ύψος του μετώπου, θα μπορούσε να αποδοθεί, κατά την αρχαιότητα, στη δημιουργία του μύθου των κυκλώπων, θεωρώντας ότι η ρινική κοιλότητα ήταν η θέση ενός κεντρικού οφθαλ-

μού.

Η θεματική αυτή έκθεση διήρκεσε από 5 έως 25 Αυγούστου και την επισκέφθηκαν περίπου 1000 επισκέπτες. Η έκθεση κορυφώθηκε στα εγκαίνια, την 11η Αυγούστου 2011, όπου η κ. Τσουκαλά με τη γλαφυρή ομιλία της μας ταξίδεψε στον κόσμο της παλαιοντολογίας του Ελλαδικού χώρου.

Μας τίμησαν με την παρουσία τους ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Ι.

Καραμπίνας, ο Πρόεδρος του πάρκου βόρειας Πίνδου κ. Σ. Βέργος, ο δήμαρχος κ. Γ. Παπαναστασίου, οι Αντιδήμαρχοι και Δημοτικοί Σύμβουλοι Δήμου Ζαγορίου, κάτοικοι του χωριού και εκατοντάδες επισκέπτες.

Η πρόεδρος του Σωματείου «Πετροχελίδονα Βίτσας» κ. Μ. Σαουνάτσου αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα αποπεράτωσης του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας και Ανθρωπολογίας της Βίτσας και στην συνέχιση του θεσμού των περιοδικών θερινών εκθέσεων. Ο Δήμαρχος κ. Γ. Παπαναστασίου απηύθυνε χαιρετισμό ενθαρρύνοντας παρόμοιες εκδηλώσεις και ο Πρόεδρος του πάρκου Βόρειας Πίνδου κ. Σ. Βέργος αναφέρθηκε στην καλή συνεργασία των φορέων προς όφελος της ανάδειξης και αντιμετώπισης των προβλημάτων για την προστασία του τόπου.

Θερμά ευχαριστούμε για τη συνεργασία και υποστήριξη την Καθηγήτρια του Α.Π.Θ. κ. Ε. Τσουκαλά και τους συνεργάτες της, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μηλέας Γρεβενών, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ν. Καλινδοίων, που μας εμπιστεύτηκαν τα μεγάλης επιστημονικής αξίας εκθέματα, καθώς επίσης το Δήμο Ζαγορίου, το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων και όλους τους επί τόπου συντελεστές και συμμετέχοντες.

Σωματείο
«Πετροχελίδονα Βίτσας»

ΟΙ ΛΗΣΤΕΣ ΣΤΟ ΔΙΚΟΡΦΟ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού αιώνα

από τα ονόματα περιώνυμων ληστών. Το αναδημοσιεύω όπως ακριβώς όπως δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Έθνος της ρουμανικής αυτής πόλης που ήταν τόπος ξενιτεμού πολλών προγόνων Ζαγορίσιων και από όσο ξέρω πολλών από το χωριό μας. Γράφει λοιπόν το άρθρο της εν λόγω εφημερίδας:

«ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ.

Επταμελής ληστρική συμμορία αρβανιτοβλάχων, συναντήσασα τελευταίως κατά τα καγκέλια Ζωνδήλης τους εκ του αυτού χωριού Γρηγ. Μητσόπουλον και Λάζαρον Δίπλαν, κυνηγούντες μετ' άλλων συγχωριών. Μη καθορθωσάντων να διαφύγωσι, συ-

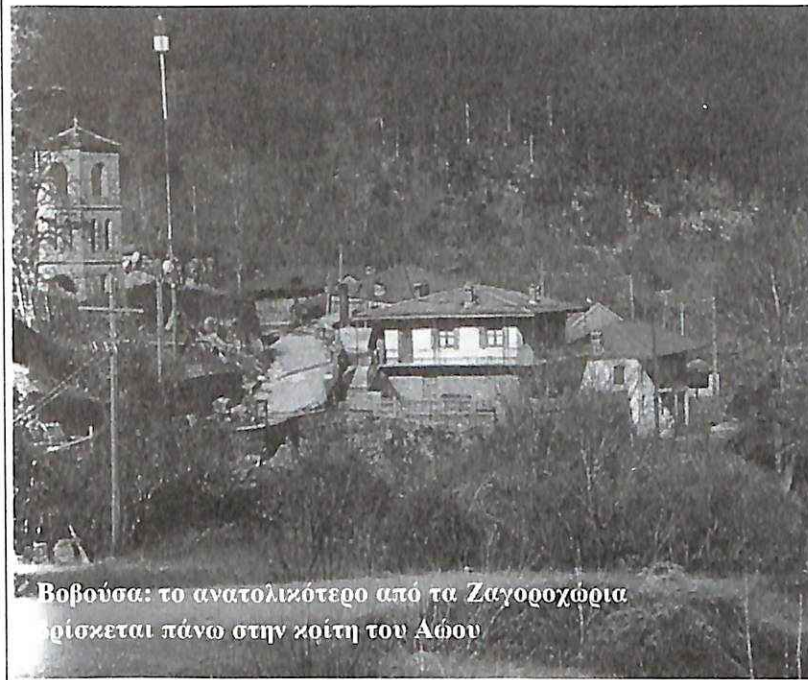
νέλαβεν αυτούς και ωδήγησαν ως αιχμαλώτους κατά τον «βαθύ-λακον» της περί την Ασφάκαν δημοσίας οδού. Ευθύς ως έλαβον γνώσιν του γεγονότος οι των πέριξ σταθμών χωροφύλακες έσπευσαν εις καταδίωξιν των. Οι λησται πυροβολούμενοι άνωθεν έφθασαν εις θέσιν Καρυές όπου συνήντησαν δύο έφιππους χωροφύλακες. Αναγνωρισθέντες δε παρ' αυτών και πυροβολούμενοι επιτυχώς ηναγκάσθησαν να αναζητήσωσιν καταφύγιον εις παρακειμένην σπηλαιάν σύρραντες μεθ' εαυτών και τους δύο αιχμαλώτους. Εκείθεν οι λησται ήρξαντο πυροβολούντες κατά των χωροφυλάκων, οίτινες μεταβαί-

νοντες εν προφυλάξει από δένδρον εις δένδρον και από βράχον εις βράχον περιέσφιγγον ολοέν τους ληστας εις το κρησφύγετον και περιέστελλον τον κύκλον της πολιορκίας. Κατά την πολιορκίαν οι λησται κατεκρεούργησαν τους δυστυχείς αιχμαλώτους, κτυπήσαντες αυτούς εις πολλά μέρη. Εκ των πολυπληθών δε πληγών καταδεικνύονται τα άγρια ένστικτα των ανθρωπομόρφων τούτων τεράτων. Τέλος μετά πολύωρον πολιορκίαν και ανταλλαγών πολλών τυφεκισμών τρεις μεν εφονεύθησαν δύο ηχμαλωτίσθησαν οι δε υπολοίπομοι δύο εκ της συμμορίας σώθησαν φυγόντες από της συμπλοκής. Και ούτω έλξηε το απαίσιον τούτο ράμα».

Σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Κατερίνα Ζαριδή

Εκδρομή στο «άγνωστο» Ανατολικό Ζαγόρι

Βοβούσα: το ανατολιζότερο από τα Ζαγοροχώρια βρίσκεται πάνω στην κοίτη του Αώου

Με αφετηρία είτε το Μέτσοβο (μέσω Εγνατίας οδού) είτε τη λίμνη Πηγών Αώου, ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει το Ανατολικό Ζαγόρι ακόμα και με μονοήμερη εκδρομή. Πρόκειται, στην ουσία, για περίπου δεκαπέντε χωριά, που βρίσκονται στη ράχη της Πίνδου, στα ανατολικά του νομού Ιωαννίνων και στα σύνορά του με τον νομό Γρεβενών. Ανάμεσα στα χωριά αυτά βρίσκονται το Φλαμπουράρι, το Γρεβενίτι, το Τρίστενο, το Ελατοχώρι, το Μακρινό, ο Καστανώνας, η Δόλιανη και, φυσικά, η Βοβούσα, το όμορφο κεφαλοχώρι δίπλα στην κοίτη του ποταμού Αώου. Σε αντίθεση με τα χωριά του Δυτικού και Κεντρικού Ζαγορίου, που εξελίχθηκαν σε κοσμοπολίτικα θέρετρα, το πανέμορφο Ανατολικό Ζαγόρι κρατά... χαμηλό προφίλ! Από το Μέτσοβο –και μέσω της Εγνατίας οδού– ούτε που θα καταλάβατε για πότε θα φτάσετε στο κομβικό σημείο της γέφυρας Μπαλντούμα. Εδώ θα συναντήσετε τον ποταμό Άραχθο και θα εγκαταλείψετε την Εγνατία οδό, ακολουθώντας ταμπέλες που δείχνουν προς το Αν. Ζαγόρι. Οδηγείτε σε στενό και μα αρκετές –αλλά ήπιες– κλίσεις δρόμο, ο οποίος διασχίζει ημιορεινά τοπία, κατάφυτα από καστανιές και δρύες. Λίγο πριν από το χωριό Μηλιωτάδες, θ αδεείτε ένα από τα πολλά ριστουρήματα της ηπειρώτικης υπαίθρου, ένα παραδοσιακό γεφύρι που εδώ και αιώνες δρασκελίζει με το πέτρινο βήμα του τα κρυστάλλινα νερά του Ζαγορίτικου ποταμού (παραπόταμου του Αράχθου). Το γεφύρι του Καμπέρ Αγά, με τη μεγάλη μονότοξη καμάρα του και τα δύο μικρότερα πλαινά ανοίγματα, γοητεύει με την απλότητα και τη συμμετρία του.

Από εδώ θα συνεχίσετε για τα χωριά Τρίστενο, Γρεβενίτι, Φλαμπουράρι μέσα από μία εντυπωσιακή ορεινή διαδρομή και θα καταλήξετε στο πιο απόμακρο χωριό της περιοχής, την πανέμορφη Βοβούσα. Το βλάχικο όνομά του ήταν Μπαϊάσσα. Οι κάτοικοι της Βοβούσας ήταν ανέκαθεν υλοτόμοι, πριονάδες, αγωγιάτες και έμποροι. Αρκετοί από αυτούς ασχολούνταν και με την κτηνοτροφία. Το μεγάλο μονότοξο γεφύρι συνδέει τους αντικρινούς μαχαλάδες, πάνω από τα ορμητικά νερά του ποταμού Αώου, το 1748.

Με την υποδομή για διαμονή και φαγητό που διαθέτει η βοβούσα έχει γίνει αγαπημένος τόπος όλων όσοι επιθυμούν ν' ανασαίνουν τον καθαρό αέρα ενός γνήσιου ορεινού χωριού, χωρίς, όμως, στερούνται... ανέσεων!

(Από την εφημερίδα Realnews)

Επιστολές

Αγαπητοί φίλοι εκδότες

Η λέξη **τετέλεσται** το Ζαγόρι μας για τους Ηπειρώτες (ξενιτεμένους και μη) δεν υπάρχει στο λεξιλόγιο.

Η πληροφόρηση ότι υπάρχει περίπτωση να διακοπεί η αποστολή λόγω της ταχυδρομικής επιβάρυνσης με λύπησε, με αναστάτωσε, με θύμωσε για το κατάντιο της πάλαι ποτέ τρισδοξασμένης Ελλάδος.

Το Ζαγόρι μας, ιδιαίτερα για μας τους ξενιτεμένους είναι μια ζωντανή επικοινωνία για την πατρίδα.

Εγώ είμαι Πωγωνήσιος Κάτω-Ραβενιώτης και το Ζαγόρι μας το περίμενα «όπως τη βροχή το διψασμένο χώμα».

Το πλούσιο περιεχόμενο, η γλαφυρότητα της γραφής, η αναφορά στην εκτέλεση των πολιτιστικών εκδηλώσεων μας μεταφέρει σ' άλλες εποχές παραδόσεων που δεν πρέπει να βήσουν ποτέ.

Οι μικρές κοινωνικές αγγελίες, οι θρησκευτικές γιορτές, τα χωρικά, δίνουν την αίσθηση στους εναπομεινότες κατοίκους των χωριών ότι δεν είναι ο καθένας μόνος του απομονωμένος στο χωριό του. Σε μας δε τους ξενιτεμένους μας υπενθυμίζει πάντοτε την αγαπητή πατρίδα.

Προσωπικά θλίβομαι περισσότερο γιατί θα μου λείψει η επικοινωνία με τους πολύ αγαπημένους φίλους Ζαγορίσιους που εργάζονται για την έκδοση, τον Βασίλη Τζιόβα, Γεώργιο Ζαχάρη, Δημήτριο Γκέκη (δώσε τα χαριετίσματα στον συμμαθητή μου και φίλο Κώστα) και σ' όλους που βοηθούν στην έκδοση. Εμείς οι ξενιτεμένοι Ζαγορίσιοι και μη θα βοηθήσουμε να βσηστεί η λέξη τετέλεσται.

Προσφορά \$ 500

Με αγάπη και εκτίμηση
Χρήστος Κοσοβίτσας, Ν.Υ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Ένωση των Ζαγορίσιων, Ομοσπονδία των απόδημων Ζαγορίσιων, πραγματοποίησε και φέτος την καθιερωμένη **Παναζαγορισιακή, Φυσιολατρική και Ψυχαγωγική** εκδήλωση. Είναι η έκτη κατά σειρά παρόμοια εκδήλωση που γίνεται σε επιλεγμένα όμορφα τοπία του Ζαγορίου. Είναι μια εκδήλωση που αγαπήθηκε από τους συμπατριώτες μας Ζαγορίσιους, αλλά και τους φίλους που παίρνουν μέρος σ' αυτή, γι' αυτό και η συμμετοχή των εκδρομέων είναι μεγάλη.

Η φετινή εκδήλωση που έγινε στην πανέμορφη περιοχή του Γυφτόκαμπου, συνδιοργανώθηκε με το Δήμο Ζαγορίου. Θα ήταν όμως δύσκολο έως αδύνατη η πραγματοποίησή της εάν δεν είχαμε τη γενναία χορηγία της **ENERGA Α.Ε.**, η οποία κάλυψε το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων και συνετέλεσε στην αξιοπρεπή και μεγάλη επιτυχία της εκδήλωσης.

Ο Δήμος Ζαγορίου και η Ένωση των Ζαγορίσιων εκφράζουν έναν μεγάλο «ευχαριστώ» στην ENERGA Α.Ε., και ιδιαίτερα στον συμπατριώτη μας Τσεπελοβίτη κ. **Αχιλλέα Φλώρο**, Πρόεδρο της ENERGA Α.Ε. Θερμά συγχαρητήρια στον κ. Φλώρο που βρίσκεται κοντά στο Ζαγόρι και πιστός στις ευγενείς παραδόσεις ευεργεσίας των προγόνων μας.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Το Δ.Σ. της ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΙΤΕΑΣ

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε ότι η Περιφέρεια Ηπείρου ενέταξε στο ΕΣΠΑ το έργο: «**Αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Ιτέας**», προϋπολογισμού 235.000 ευρώ και γι' αυτό εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας.

Η μελέτη του συγκεκριμένου έργου, καθώς και όλες οι διαδικασίες ωρίμανσής του έγιναν από τον πρώην Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου και με την εκτέλεσή του θα επιλυθεί ένα σημαντικό πρόβλημα του οικισμού Ιτέας, όπου το υπάρχον εσωτερικό δίκτυο ύδρευσης υπέστη μεγάλες ζημιές από την ενεργό κατολίπηση, η οποία υπάρχει στο νότιο τμήμα του χωριού.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΠΥΡΟΥ
ΠΡΩΝ ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Ποια η «προίκα» του Ιδρύματος;**«Σκάλωσε» στο καταστατικό το Μουσείο Αγάπιας Τόλη****→ Και ευτελούς αξίας εκθέματα δόθηκαν σ' αυτό**

«Σκάλωσε» για ουσιαστικούς λόγους, στο Υπουργείο Οικονομικών η σύσταση του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Λαογραφικό Μουσείο Αγάπιας Τόλη» στους Κήπους Ζαγορίου.

Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, η Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων, εκτιμά ότι το Άρθρο 3, υπ' αριθ. 41698/16.5. 2011 της Συμβολαιογραφικής Πράξης, του Συμβολαιογράφου Ιωαννίνων κ. Παύλου Κίτη, που αφορά τη σύσταση του Ιδρύματος, δεν καλύπτει τις αναγκαίες και απαραίτητες προϋποθέσεις, που απαιτούν οι σχετικές διατάξεις της ισχύουσας Νομοθεσίας.

Συγκεκριμένα, το επίμαχο άρθρο, μεταξύ άλλων, αναφέρει τα εξής: «Περιουσία του ιδρύματος αποτελούν η κινητή περιουσία του ιδρυτού που βρίσκεται μέσα στο κτίριο το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά και όποια άλλη κινητή περιουσία του ιδρυτού κριθεί από τον ίδιο ότι είναι απαραίτητο να εισφέρει, προκειμένου να εκπληρωθεί ο σκοπός του Ιδρύματος, δηλαδή η λειτουργία Λαογραφικού Μουσείου. Η εισφερόμενη περιουσία θα καταγραφεί από τους αρμόδιους φορείς, με επιμέλεια του ιδρυτού και του ιδρύματος, μετά τη σύσταση και δημοσίευση του παρόντος. Η πράξη της καταγραφής και τα συνοδευτικά της έγγραφα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος καταστατικού...».

Τα εύλογα ερωτήματα του Υπουργείου Οικονομικών είναι:

— Ποια είναι ακριβώς η «προίκα» του Ιδρύματος;

— Ποια είναι, συγκεκριμένα, η κινητή περιουσία του Αγάπιας Τόλη που βρίσκεται μέσα στο κτίριο που χρηματοδοτήθηκε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση; Τα αναγραφόμενα, εν προκειμένω, στη Συμβολαιογραφική Πράξη είναι αόριστα!

Σ' αυτό το κτίριο, λένε παράγοντες του Δήμου Ζαγορίου, που γνωρίζουν «από πρώτο χέρι» το θέμα, «έχουν μεταφερθεί πρόσφα-

τα εκθέματα ευτελούς αξίας! Με αυτά τα... περιουσιακά στοιχεία —προσθέτουν— θα λειτουργήσει το ίδρυμα; Τα εκθέματα, σημαντικής αξίας, βρίσκονται σε χώρους άλλων κτιρίων του Αγάπιας Τόλη...».

Εγκριτος Ζαγορίσιος Νομικός δήλωσε στον «Π.Α.» τα ακόλουθα:

**Ρεπορτάζ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ**

«Ένα κοινωφελές ίδρυμα πρέπει, σύμφωνα με το Νόμο, να έχει ιδιότητα περιουσιακά στοιχεία, ώστε να καλύπτει τις λειτουργικές του ανάγκες. Κάτι τέτοιο, δεν αναφέρεται, συγκεκριμένα, στο άρθρο 3 της Συμβολαιογραφικής Πράξης.

Ο ίδιος, ο ιδρυτής, δεν έχει, εκ των πραγμάτων, τη δυνατότητα να κρίνει «ποία άλλη κινητή περιουσία είναι απαραίτητη να εισφέρει, προκειμένου να εκπληρωθεί ο σκοπός του Ιδρύματος, δηλαδή η λειτουργία του Λαογραφικού Μουσείου». Άλλοι έχουν τη δυνατότητα και τη γνώση να αποφανθούν. Η Συμβολαιογραφική Πράξη είναι, κατά την άποψή μου, ελλιπής».

Ούτως εκδόντων των πραγμάτων, τι μέλλει γενέσθαι;

Αξιωματούχοι του Δήμου Ζαγορίου και του Πολιτιστικού Συλλόγου Ζαγορίου λένε στον «Πρωινό Λόγο»:

«Ανησυχούμε για την πορεία του θέματος, που απασχολεί τα μέγιστα τους κατοίκους της περιοχής μας. Το λόγο έχουν πλέον ο Περιφερειάρχης Ηπείρου κ. Αλ. Κακριμάνης και ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, που είναι και μέλη του υπό σύσταση Ιδρύματος. Οι ίδιοι (υπάρχουν νομικές υπηρεσίες;) έχουν εκ του Νόμου —και έναντι των Ζαγορίσιων— υποχρέωση να επιληφθούν άμεσα και να λάβουν τα ενδεικνυόμενα μέτρα για τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος».

Υπογραμμίζεται ότι οι αγρίως φορολογούμενοι πολίτες, κατέβαλαν συνολικά για το Λαογραφικό Μουσείο «Αγάπιας Τόλης» ένα εκατομμύριο περίπου ευρώ!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ**Αγορά αλληλεγγύης**

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορίσιων, στην προσπάθειά του να βοηθήσει έμπρακτα τις ευπαθείς ομάδες της πόλης μας οργανώνει αγορά αλληλεγγύης την Πέμπτη 22/12 και ώρα 6 μ.μ. στην ισόγεια αίθουσα της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας.

Οι εισπράξεις θα διατεθούν όπως και πέρυσι για τις ανάγκες του ΚΕΘΕΑ της πόλης μας.

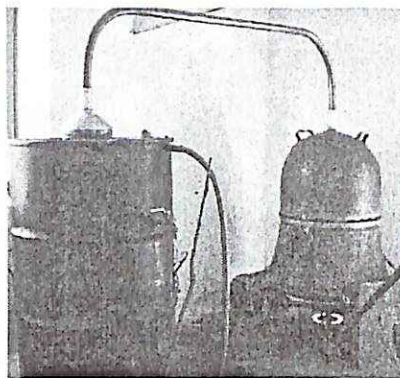
ΤΑ ΚΑΖΑΝΙΑ ΚΑΠΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Στο πατρικό μου σπίτι στο χωριό, υπάρχουν καζάνια, κάποτε τέτοιες μέρες, στις αρχές Νοεμβρίου, βγάλαμε καζάνια δέκα μέρες και περισσότερο.

Στο νου πέρασαν διάφορες εικόνες πως βγάλαμε τα καζάνια σε παλιές ανεπανάληπτες εποχές. Στο σπίτι μου στη Δοβρά, ο παπς ο Κουρέλης στην κορυφή. Η μαντίσα η Κουρέλω, έριχνε στην στάχτη το νερό για να γίνει ο πολτός να κολλήσει το καπάκι του καζανιού. Η γειτόνισσα η Βούλα (σκράμπια), έφερνε τότε ξύλα και άναβε τη φωτιά. Η κυρά μάνα έφερε κυδώνια απ' το κελάρι, η μάκ Ντόνταινα ξυνόμηλα απ' την Αρχιώνα. Η μακαρίτισσα η μάνα μου είχε το γενικό πρόσταγμα. Σιγά-σιγά σπινθόταν το καζάνι.

Τα ξυνόμηλα και τα κυδώνια τοποθετούνταν πάνω από τα τσίπουρα. Τοποθετούσαν το καπάκι, κολλούσε με τον πολτό της στάχης, άναβε η φωτιά, άρχιζαν να βράζουν τα τσίπουρα, το ρακί έτρεχε λεπτό σαν ράμμα απ' τον λουλά. Στο σημείο αυτό τελείωναν οι εργασίες και άρχιζε το κουβεντολόι. Κάθε μία από τις γυναίκες κάτι έβρισκε και έλεγε «εάν έρθει ο σχωρεμένος θα μας πει όλο το ρακί κι εκείνος ο γείτονάς του ο Τζάρας δεν πέφτει όξω, αυτός είναι αρουΰπωτος κι εκείνος ο Τάκης ο γείτονάς του δεν πέφτει όξω στο ποτό» έλεγε η άλλη.

Όσο αφορά τον Καραχάλιο και τον Χτζηανέστη ακούστε μωρές κοπέλες! Ο ένας έπιε το ρακί της Κούσως, παρότι το είχε κρυμμένο στο γέννημα, κι ο άλλος είχε πει όλο το κρασί απ' το διακοσάρι βαρέλι, με ροφούσε με ένα σάλμα και οι γυναίκες δεν τον πήραν χαμπάρι. Τότε το μαγειριό όπου λειτουργούσε το καζάνι γέμιζε από χωριανούς. Τους προσφέραμε φρέσκο τσίπουρο και μεζέδες που υπήρχαν στο σπίτι όπως μαρκάτι, τυρί, παστουρμάς κλπ. Οι χωριανοί δοκίμασαν το τσίπουρο και ευχόταν καλή πούληση, του χρόνου διπλά, καλόπιτο και άλλες ευχές, οι περισσότεροι έφευγαν, εκτός από τους μπεκρήδες που δεν ξεκούλούσαν με τίποτε ώσπου να τελειώσουν όλα τα καζάνια.

Στον νου μου πέρασαν αρκετές μορφές Δοβριανίτικων γυναικών που καλλιεργούσαν αμπέλια και έβγαζαν καζάνια πότε λαθραία και πότε νόμιμα. Όπως η μορφή της Βασιλαίνας (Ανθούλα Φίλη), της Πετσάλως, της Καλή Αθηνάς, της Κουκούλως, της Λευκοθέας, Πελαγίας, Ναυσικάς, Βούλας κ.α.

Αυτά για τότε. Σήμερα υπάρχει το καζάνι, οι λίγοι εναπομειναντες το χρησιμοποιούν. Ο γράφων επιμελείται μαζί με τον πρόεδρο του Πολιτιστικού συλλόγου για την άδεια, άλλος χωριανός μας βοηθάει. Τα αμπέλια δεν υπάρχουν πλέον, είναι λιβάδια για βοσκή. Υπάρχουν περιορισμένες περγολιές. Εγώ υπάρχω με αρκετά χρόνια στην πλάτη και βρίσκω την ευκαιρία δήθεν να φροντίζω για το καζάνι και βρίσκω την ευκαιρία να βρίσκομαι στο χωριό και να ξεγελώ την συμβία μου, συγκινημένος να αναπολώ τις παλιές ανθρώπινες στιγμές...

«Χειμώνας σπίτια έρημα άνθρωποι δεν βαδίζουν, σοκάκια έρημα βουβά τα έκλεισε το χιόνι, τζάκια ακάπνιστα παντού, έρημη η γειτονιά μου, ότι ωραίο κι όμορφο χάθηκε μια για πάντα. Νοέμβριος κι οι τσιπουριές, γέμιζαν τα κατσίγια καζάνια ακούγονταν παντού και λόγια των μπεκρήδων και οι κυράδες έλεγαν ότι θα πιουν το τσίπουρο ζωή αξέχαστη για με την έφαγε ο χρόνος».

Επεξηγήσεις
Περγολιές: κληματαριές
Μαρκάτι: γαλοτύρι
Σχωρεμένος: παρτσούκλι χωριανού μας
Μαγειριό: κουζίνα

M.K.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΕ Α.Ε.Ι. - Τ.Ε.Ι.**ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ**

— Τον ανηψιό μας Βαγγέλη Κωλέτα Καθηγητή Παν/μίου γιο της Ερμηνείας Σούζου και της Βάνας για την επιτυχία της κόρης τους Κατερίνας στο Μαθηματικό Ιωαννίνων θερμά συγχαρητήρια.

Γιώργος-Ελένη Δούβλη
Δημήτρης-Ντίνα Τόμου
Μιχάλης

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

— Ο Γιάννης Κ. Χαντόλιος ορκίστηκε πτυχιούχος της Σχολής Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος των ΤΕΙ Κοζάνης.

— Η Γεωργία Κ. Τσιομίδη ορκίστηκε πτυχιούχος της Παιδαγωγικής Σχολής Νηπιαγωγών στη Φλώρινα. Η αδελφή της Νικολίνα Τσιομίδη πέρασε στο Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας των ΤΕΙ Ηπείρου.

— Η Αναστασία Χρ. Μπάγκα πέρασε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Θεσσαλονίκη.

— Ο Μιλτιάδης Δ. Κουνάβος πέρασε στο Τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής των ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Θερμά συγχαρητήρια και

**ΡΙΖΑΡΕΙΟ
ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ**
παραδοσιακά υφαντά
και κεντήματα
Μονοδένδρι Ζαγορίου
Τηλ. 26530 71382, 71119
Fax: 26530 71382

Κων/νος Αθαν. Καραβίδας

(από Καλούτα Ζαγορίου)

Χειρουργός κεφαλής και τραχήλου, Επανάρθωσης και Αποκατάστασης Προσώπου Στοματικός και Γναθοπροσωπικός χειρουργός.

Δέχεται καθημερινά κατόπιν ραντεβού.

Κλινική Αγίου Λουκά — Πανόραμα Θεσ/νίκης - Γραφείο 10 - Κτίριο Γ

Τηλ. Γραμματέως 2310486663, 6977097207

Τηλ. Γραφείου 2310390670 - Payer Κλινικής 2310 380161

καλή σταδιοδρομία σε όλα τα παιδιά.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΔΕΜΑΤΙ

— Η Βασιλική Χρ. Ζιάβρα εισήλθε στη Σχολή Οικονομικών Επιστημών Ιωαννίνων. Συγχαρητήρια.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Στα εγγόνια του γιατρού Γιώργου Τριανταφυλλίδη Ευτυχία, κόρη του Αλέκου που πέτυχε στην Γεωπονική Θεσσαλονίκης και Κώστα Τάση γιο της Γεωργίας στη Σχολή Αστυνομικών. Θερμά συγχαρητήρια.

Ελένη Δούβλη

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ

— Η Κωνσταντίνη Γ. Κιτσιου εισήλθε στη Σχολή Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη).

— Η Μαριάννα Κ. Τσικουρά εισήλθε στη Σχολή Ψυχολογίας Κρήτης. Συγχαρητήρια.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ**Συγχαρητήρια**

— Η Βάσω Βλάχου του Νίκου Βλαχόπουλου και της Λευκής Νόνη και η αδελφή της η Μάρα πέρασαν στο Τμήμα Πληροφορικής.

Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία με υγεία.

Νίκη Βλαχοπούλου
και Μιχάλης Κουμπής

— Η Χριστίνα του Θωμά Βούρβου ορκίστηκε πτυχιούχος της Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων το καλοκαίρι του 2011.

Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ**Για το Νίκο**

Νίκο Καψάλη,

Σε πρωτάκουσα εδώ και 16 χρόνια στον Άι Νικόλα, στα «Καλύβια» δίπλα στο δάσκαλό σου, δίπλα στο Γρηγόρη, τον «δικό σου» Γρηγόρη και στον αγαπημένο σου παππού. Φέρνω στο νου μου πώς τους κοιτούσες ρουφώντας κάθε τους κοβέντα, κάθε τους λέξη.

Μεγάλωνες και μέρα με τη μέρα, χρόνο με το χρόνο, ατέλειωτη μελέτη, εξελίχθηκες σ' εκπληκτικό μουσικό, που μας «γέμιζε» για την αρτιότητα παιξίματος του κλαρίνου.

Νίκο Καψάλη

Πολλές φορές μας έχεις φέρει σε ανταμώνματα, αλλά ήταν για χαρά και για γιορτή. Πώς να στρέξουμε σήμερα να έρθουμε εδώ για να κλάψουμε;

Να κλάψουμε τον χωριανό, τον Ζαγορίσιο, που από παιδάκι τίμησε τον τόπο του και τη γενιά του.

Να κλάψουμε τον άξιο μουσικό, το ταλέντο που θαυμάζαμε, το μέλλον της παράδοσής μας.

Να κλάψουμε προπαντός παιδί μου τα νιάτα σου τα αδικοχαμένα, τη ζωή που δεν πρόλαβες να ζήσεις, τα μάτια που έκλεισες νωρίς.

Να είναι ελαφρύ το χώμα, Νίκο μου, μέχρι να ξαναταμωθούμε

Πολύβιος

Το Νίκο αποχαιρέτησε και ο συγχωριανός του Καθηγητής Μιχάλης Οικονομίδης μ' ένα μακρόσυρτο και σπαραχτικό ποίημα-μοιρολόι, που δυστυχώς λόγω του εύρους του δεν ήταν δυνατόν να δημοσιευθεί στον περιορισμένο χώρο του Περιοδικού.

Η Σ.Ε.

Συλλυπητήριο

Όταν πεθαίνει ένα τριαντάχρονο παιδί, ο θάνατος γίνεται καθημερινός για τους γονείς και τους παππούδες που μένουν πίσω. Γι' αυτούς οι παρακάτω στίχοι Δημοτικού τραγουδιού του Πόντου. Ευτυχώς ο παππούς, συνομήλικος και κοντοχωριανός μου, έφυγε νωρίς και γλίτωσε τον πόνο από τον θάνατο του εγγονού.

Β.Τ.

«Βάστα καρδιά μου βάσταξε, κάμποσα χρόνια ακόμα
Καθώς βαστάζουν τα βουνά τους πιο βαριούς χειμώνας
Καθώς βαστάζουν τα δέντρα το δυνατό αγέρα
Καθώς βαστάει η θάλασσα του κόσμου τα καράβια
Καθώς βαστάει ο ουρανός όλα τ' αστέρια εκείνα
Καθώς βαστάει το σίδερο βαριού σφυριού το χτύπο
Καθώς βαστά το χάλκιμα στοου σιδερά τα χέρια.
Βάστα καρδιά μου βάσταξε, αν θέλεις κι αν δεν θέλεις.

(Δημοτικό του Πόντου μεταφρασμένο. Ο Γρηγόρης ας το κάνει μοιρολόι).

Ευχαριστήριο

— Ευχαριστούμε όλους κι ήταν τόσοι πολλοί που ήρθαν στο χωριό μας να συμπαρασταθούν και να μοιραστούν μαζί μας τον αβάσταχτο πόνο και το βαρύ μας πένθος για το χαμό του παληκαριού μας, του Νίκου, που η ζωή του έσβησε μαζί με τον ήχο του κλαρίνου του. Κι ήταν μόλις 30 χρόνων...

Οι οικογένειες

Κων/νου Ν. Καψάλη και Γρηγορίου Καψάλη

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Ευχαριστήρια

– Ευχαριστούμε θερμά όλους όσους συμπαραστάθηκαν στο βαρύ πένθος για το χαμό του πολυαγαπημένου μας πατέρα, που επί σειρά ετών προσέφερε τις υπηρεσίες του ως Κοινοτικός γραμματέας στο χωριό του.

Τα παιδιά του
Αγγελική - Χρήστος -
Γιώργος
και τα εγγόνια του

Θάνατοι

– Η 72χρονη **Βασιλική Τριανταφύλλου** απεβίωσε το Δεκαπενταύγουστο στην Καβάλα. Θερμά συλληπητήρια.

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

Θάνατοι

– Ο 84χρονος ιερέας **Θεόδωρος Τζίμας** ξεκουράστηκε για πάντα στις 10-10-2011 στην Περιβλεπτο Ιωαννίνων. Συλληπητήρια θερμά.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

– Στους αγαπημένους μας φίλους παππούδες, Παύλο και Όλγα Νικολού (το γένος Κάτσενου), στους Χαράλαμπο και Φωτεινή Γκάσιου καθώς και στους ευτυχείς γονείς **Νικόλαο και Άρτεμη** ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει το νεογέννητο αγοράκι, να είναι πάντα γερό, τυχερό, ευλογημένο και να χαρούν και άλλα εγγονάκια.

Δημήτρης και Ντίνα Τόμου

ΑΡΙΣΤΗ

Θάνατοι

– Στις 15 Νοεμβρίου 2011 απεβίωσε η συμπατριώτισσά μας **Σταυρούλα Νίνου Ζαχαριάδη** σε ηλικία 82 ετών. Στο σύζυγό της και στα παιδιά της Κώστα και Φωτεινή και στους συγγενείς της τα θερμά μας συλληπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΒΙΤΣΑ

Γάμοι

– Στις 12 Αυγούστου 2011 η **Ελευθερία Σπυρίκου** και ο **Ακης Καταΐφης** παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Ζαγορίου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Κουμπάροι ο Κώστας Γ. Βασδέκης και η Κων/να Σ. Τσουμάνη. Τους ευχόμαστε κάθε ευτυχία και χαρά.

Χ.Π.

ΔΕΜΑΤΙ

Γεννήσεις

– Η **Σοφία Β. Θεοδώρου** και ο **Μάριος Πατρινιός** απόκτησαν στα Γιάννινα κορίτσι. Να τους ζήσει!

– Η **Βίκυ Παπαγιάννη** και ο **Νικόλαος Ι. Αγγέλης** απόκτησαν στα Γιάννινα κορίτσι. Να τους ζήσει!

Βαπτίσεις

– Στις 9 Οκτωβρίου η **Μαρία Γκίνη** και ο **Τηλέμαχος Αντ. Ντάφης** βάπτισαν το κοριτσάκι τους στα Γιάννινα και του έδωσαν το όνομα Αντωνία. Να τους ζήσει.

Βασ. Σπύρου

Γάμοι

– Στις 4 Σεπτεμβρίου έγινε στις ΗΠΑ ο γάμος της **Αικατερίνης Ι. Χαράλαμπου** με τον **Κων/νο Θωμάζο** από την Αθήνα.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι!

Θάνατοι

– Έφυγε από τη ζωή στην Αθήνα ο **Δημήτριος Χρ. Κολλιός** σε ηλικία 76 ετών.

– Έφυγε από τη ζωή ο **Κων/νος Ευθ. Ζιάβρας** σε ηλικία 76 ετών.

Θερμά συλληπητήρια!

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ

Γάμοι

– Στις 4 Σεπτεμβρίου έγινε στο Χαροκόπι ο γάμος της **Δάφνης Χρ. Τσιόλη** με τον **Ιωάννη Βασιλείου** από το Χαροκόπι.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι!

Γεννήσεις

– Η **Ανθούλα Β. Παπαζώη** και ο **Θεόδωρος Κληρονόμος** απόκτησαν στο Αγρίνιο κορίτσι.

Να τους ζήσει.

Βασίλης Σπύρου

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ

Θάνατοι

– Στις 8 Οκτωβρίου 2011 απεβίωσε ο συμπατριώτης μας **Γεώργιος Παυλίδης** σε ηλικία 69 ετών. Στη σύζυγό του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του και λοιπούς συγγενείς τα θερμά μας συλληπητήρια.

Το «ΖΑΓΟΡΙ» μας

ΕΛΑΤΗ

– Στις 10 Σεπτεμβρίου 2011 στο παρεκκλήσι της Αγίας Τριάδος έγινε η βάπτισή του γιου του **Ανδρόκλή Τσονιδή και της Ρένας Βαζάκα** που πήρε το όνομα **Ιωάννης**.

Μετά τη βάπτισή στους προσκεκλημένους παρατέθηκε γεύμα στο ξενοδοχείο «ΑΘΗΝΑ» όπου γλεντήσανε μέχρι τις βραδινές ώρες.

Στους γονείς, στον παππού και γιαγιάδες και σε όλους τους συγγενείς ο Σύλλογος των Ελατινών εύχεται να τους ζήσει ο Νεοφώτιστος και να είναι καλότυχος.

– Το ζεύγος **Χριστίνας Ζωγάκη και Ευρυπίδη Ντακούμε** έφερε στον κόσμο στα Ιωάννινα την 20-9-2011 χαριτωμένο κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς και σε όλους τους συγγενείς να τους ζήσει και να μεγαλώσει με γονείς.

– Στην Αθήνα στις 13 Αυγούστου 2011 απεβίωσε η **Μαρία** σύζυγος του καλού μας χωριανού Τάκη **Παπαγιαννίδη** και άφησε πίσω της σύζυγο και πολλά εγγόνια.

Ευχόμαστε το χόμα της Αττικής γης που την σκέπασε να είναι ελαφρύ και στους οικείους τους την εξ' Υψους παρηγορία.

Σύλλογος Ελατινών

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Συγχαρητήρια

– Θερμά συγχαρητήρια στην αγαπημένη μας ανηψία **Χρυσάνθη Ευθυμίου**, φιλόλο-

γο-δασκάλα, που παντρεύτηκε τον εκλεκτό της καρδιάς της γιατρό, **Ελευθέριο Ντασένο**, βίον και καλούς απογόνους.

Οι θείοι

Ευθυμία Ευθυμίου, Γεώργιος Καμπίσης

– Στην αγαπημένη μας ανηψία **Ευθαλία Τσαμπούρη**, κόρη της Αμαλίας Βουκαλή και του Μιχάλη Τσαμπούρη που έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων θερμά συγχαρητήρια, καλή σταδιοδρομία και προσωπική επιτυχία.

Οι θείοι

Αφροδίτη-Γιώργιος Φρακτοπούλου

ο ξάδερφος Νίκος

η θεία Κωνσταντώ Βουκαλή

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Ευχαριστήρια

Ευχαριστούμε θερμά τους συγγενείς, τους φίλους και τους χωριανούς που μας συμπαραστάθηκαν στο πένθος μας για το θάνατο της μητέρας και γιαγιάς μας **Όλγας Τιμ. Σαρηγιάννη**.

Η οικογένειά της

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Βαπτίσεις

– Στις 4 Σεπτεμβρίου 2011, έγινε η βάπτισή του πρώτου παιδιού της **Ελένης Μπασογιάννης-Μπρίκου**. Και το όνομα αυτού **Γεώργιος**.

Στους γονείς και παπούδες όλες μας οι ευχές για μια όμορφη ζωή του παιδιού.

«το ΖΑΓΟΡΙ μας» - Β.Τ.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Γεννήσεις

– Στα μέσα του περασμένου μήνα το ζεύγος **Κωνσταντίνου Γκοτζαριδή και Ξανθίππης Ρίζου** απέκτησαν το δεύτερο τέκνο τους ένα χαριτωμένο αγοράκι. Ολόθερμες οι ευχές μας να τους ζήσει και να το καμαρώσουν όπως επιθυμούν.

Να το χαίρονται και οι παππούδες.

Σ.Θ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΓΚΕΡΛΕ-ΜΠΙΤΣΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Θάνατοι

– Κυριακή πρωί... δύο κηδείες σε μια μέρα. Ο χάρος βγήκε παγανιά και θέρισε δυο απ' τον άλλο μαχαλά. Στις 11 το πρωί ξεκινήσαμε τον **Λάκη του Μιχάλη Κάπη** στα 82 του για ν' αναπαυτεί κοντά στη γυναίκα του Ευδοξία, το γένος Βασιλείου Μίχα.

Δύο-τρεις ώρες αργότερα έφυγε για πάντα και η καλομάνα άφθαστη νοικοκυρά **Ναυσικά**, σύζυγος **Θωμά Μίχα**, που ήρθε νύφη στο χωριό μας από την Αετόπετρα Κονίτσης. Χάρηκε παιδιά, εγγόνια, όχι όμως και δισέγγονα γιατί έφυγε λίγο μετά τα πενήντα της.

Αιωνία η μνήμη της.

ΑΡΙΣΤΗ

Βαπτίσεις

– Η **Ευανθούλα Χρ. Ζαροπούλου** και ο **Δημήτρης Αθ. Χήρας** βάπτισαν το μοναχογιό τους την Κυριακή 9 Οκτώβρη του 2011 στο Σίδνευ της Αυστραλίας και του χάρισαν το όνομα του παππού **Αθανάσιος**. Να τους ζήσει!

ΒΙΚΟΣ

Γάμοι

– Η **Αθηνά Κ. Ντινούλη** και ο **Φώτης Λιόντος** στεφανώθηκαν την 1-10-11 στην Κόντσινα Γραμμενοχωρίων. Διασκέδασαν μέχρι το πρωί στο Κέντρο «ΧΗΤΟΣ» στις Καρυές Ιωαννίνων.

Να ζήσουν με υγεία...

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Γεννήσεις

– Η **Ελευθερία** και ο **Κων/νος Μπίρης** 8-8-2011 απόκτησαν διδυμάκια. Ένα υγιέστατο αγοράκι και μια χαριτωμένη κορούλα.

– Η **Χρύσα Σιώκα** και ο **Θανάσης Κυρίσης** έγιναν γονείς υγιέστατου αγοριού στις 30 Αυγούστου 2011.

– Η **Δέσποινα Γκαράνη** και ο **Αντώνης Μπάλιος** απόκτησαν

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

πρωτότοκο κοριτσάκι στις 17-9-2011. Να ζήσουν τα μωράκια όλα γερά και τυχερά.

Βαπτίσεις

– Ο **Γιάννης Κυράτσης** και η **Σοφία Μυλωνά** βάπτισαν την θυγατέρα τους στις 6-8-2011 και της χάρισαν το όνομα Ελένη.

– Ο **Στέργιος Κασσαθέτης** και η **Ελένη Λασπιώτη** βάπτισαν το γιο τους 4 Σεπτεμβρη 2011 στα Γιάννινα και τον είπαν **Νικόλαο**.

Να ζήσουν τα μωράκια με υγεία και ευτυχία....

Γάμοι

– Ο **Μάριος Δημητράκης** και η **Μαγδαληνή Μυλωνά** παντρεύτηκαν στη Νέα Ιωνία Βόλου στις 9-10-2011. Να ζήσουν ευτυχισμένοι και υγιείς...

Θάνατοι

– Ο 86χρονος **Χαράλαμπος Κυράτσης** αναπαύτηκε στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων την 1η Νοέμβρη του 2011. Θερμά συλληπητήρια.

ΔΕΜΑΤΙ

Βαπτίσεις

– Η **Αικατερίνη Χρ. Παπατόλη** και ο εκ Δολιανών σύζυγός της **Κων/νος Τζαμίχας** βάπτισαν το κοριτσάκι τους το Σεπτέμβρη και του χάρισαν το όνομα **Εριέττα**. Να τους ζήσει και νυφούλα να τη χαρούν.

ΔΙΚΟΡΦΟ

Γάμοι

– Ο **Χρήστος Νούσης** και η εκλεκτή της καρδιάς του **Ελεάννα Αλεξοπούλου** από την Κέρκυρα παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Ασπραγγέλων στις 27-10-11. Να ζήσουν, να προκόψουν.

ΚΑΛΟΥΤΑ

Γεννήσεις

– Η **Μαρίνα Στεφάνου** και ο εκλεκτός της **Γιάννης Μαρώνης**

από τη Μυτιλήνη παντρεύτηκαν στα Γιάννινα στις 12-10-11. Να ζήσουν με υγεία, να προκόψουν και η γιαγιά Ξανθούλα να χαρεί και άλλα δισέγγονα...

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Θάνατοι

– Ο **Ελευθέριος Τάγκας** ξεκουράστηκε για πάντα στο Κουκούλι το μεσημέρι της 27ης Οκτώβρη του 2011. Νάχουν τηνε υχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Γάμοι

– Ο **Αναστάσιος Δαρδάνης** και η **Πανάγιω Λαδά** παντρεύτηκαν στα Γιάννινα. Να ζήσουν υγιείς και ευτυχισμένοι...

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Γεννήσεις

– Ο **Νίκος Αθανασίου** και η **Όλγα Σαθτσούκ** έγιναν γονείς πρωτότοκου χαριτωμένου κοριτσιού στις 11-10-2011 στα Γιάννινα. Να τους ζήσει με υγεία και ευτυχία...

Γάμοι

– Η **Μαργαρίτα Στρατέα** και ο **Νικόλας Γιοχάνες Ούτζες** παντρεύτηκαν το καλοκαίρι του 2011 στη Μεμβούρνη της Αυστραλίας. Να ζήσουν...

ΝΕΓΑΔΕΣ

Βαπτίσεις

– Ο **Χριστόφορος Ευθυμίου** και η **Αλεξάνδρα Λιάκου** βάπτισαν το δεύτερο παιδάκι τους και της έδωσαν το όνομα της γιαγιάς **Αικατερίνη**. Να ζήσει και νυφούλα να τη χαρούν!...

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γάμοι

– Ο **Αριστείδης Σωτ. Καραμπάς** και η **Δήμητρα Καμριανούδη** παντρεύτηκαν στο Καλπάκι στις 10-9-2011. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν...

Βαπτίσεις

– Η **Μαριάνθη Σωτ. Καραμπά** και ο **Γεώργιος Ντίνος** βάπτισαν το κοριτσάκι τους το Σεπτέμβρη του 2011 και την είπαν **ΒΙΚΤΩΡΙΑ**.

– Η **δισεγγονούλα του Ηρακλή και της Λαμπρινής Παπιγκιώτη** βαπτίστηκε στην Αθήνα και την είπαν **Ιωάννα**. Να ζήσει.

Θάνατοι

– Ο 76χρονος **Γιάννης Κουμπής** χάρηκε παιδιά, εγγόνια και αναπαύτηκε για πάντα στον Αρχάγγελο Πρεβέζης το καλοκαίρι του 2011. Θερμά συλληπητήρια στη γυναίκα του Δροσούλα και λοιπούς συγγενείς...

– Άνοιξε στα δύο η καρδιά του 29χρονου **Στέργιου του Βαγγέλη Σινάνη** και της **Μαρίας Μπράχου** που βρέθηκε στην γειτονιά των αγγέλων... νωρίς νωρίς. Πάνδημη η κηδεία του την Πέμπτη 20-10-2011 στη Φλώρινα. Εμείς τι να πούμε στους απαρηγόρητους γονείς και σ' όλη την οικογένεια... Ο Θεός να τους δίνει κουράγιο και δύναμη.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Θάνατοι

– Μια απ' τις τελευταίες ζαγορίσιες αρχόντισσες του περασμένου αιώνα που είχε γεννηθεί το 1915 η συμπαθέστατη καλονοικοκυρά **Ευτέρπη Φανίτσιου** αναπαύτηκε για πάντα στις 10-11-2011. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συγχαρητήρια-Ευχές

– Η **Έρη**, κόρη της Ευθαλίας **Βλάχου** παντρεύτηκε στην Αθήνα τον εκλεκτό της καρδιάς της **Γιάννη Γκανή** από το Βόλο στις 26-8-2011. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν...

Νίκη Βλαχοπούλου και Μιχάλης Κουμπής

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ**ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ**

– Για την επισκευή και συντήρηση της Ευαγγελίστριας και της Μεγάλης Εκκλησίας προσέφεραν τα παρακάτω χρημ. ποσά: Άννα Τζιομάκα - Βακόλα 100 €, Παναγιώτα Κολακέ 50 €, Λίτσα Βακόλα 50 €, Ευδοκία Τσίλη 50 €, Μηνάς Βακόλας 30 €.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΒΡΑΔΕΤΟ

– Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βραδέτου και ο Κων/νος Εμμανουηλίδης, εις μνήμην του Άλκη Βασιλά, προσέφεραν στην Εκκλησία Βραδέτου χρηματικό ποσό, για τις ανάγκες της.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

– Στη μνήμη της Ευφροσύνης Δημοσθένης Σαρηγιάννη και αντί στεφάνων, κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου χρηματικά ποσά από τις παρακάτω οικογένειες:

Τζιάφου Μαρίνας, Τζιάφου Έλενας, Τζούφη Στέφανου, Σαρηγιάννη Ερμιόνης, Τσολάκη Αθηνάς, Φίτσιου Βελισσαρίας, Βογά Στεφάνου, Κοντοδήμου Χαρίλαου, Ράπτη Αναστασίας, Ράπτη Γεωργίου, Ράπτη Θωμά, Ράπτη Κλέαρχου, Δαλκαβούκη Βασιλείου, Τόλογλου Ανδρέα, Ράπτη Μιχαήλ, Ράπτη Πλάτωνα, Ντιναλέξη Αποστόλου, Ράπτη Ηλία, Ράπτη Χρήστου

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

– Στη μνήμη της αποβιώσας Όλγας Τιμ. Σαρηγιάννη κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου χρηματικά ποσά από τις παρακάτω οικογένειες: Σαρηγιάννη Αιμίλιου, Τσολάκη Ερμιόνης, Σαρηγιάννη Μίτου, Σαρηγιάννη Αν-

δρέα, Τζιάφου Δημητρίου, Χαχούλη Αθανασίου, Κύρλα Παντελή, Βογά Στέφανου, Τσολάκη Αθηνάς, Φίτσιου Βελισσαρίας, Κογιάννη Γεωργίας, Σφρίντζερη Ουρανίας, Δασκαλόπουλου Βασιλείου, Κοντοδήμου Χαρίλαου, Βουλόδημου Γεωργίου, Παπαναστασίου Γαβριήλ, Ράπτη Κλέαρχου, Ράπτη Αναστασίας, Χασόγια Κων/νου, Ζαμπαλά Ελευθερίας, Ράπτη Χρήστου, Ράπτη Θωμά, Ράπτη Ηλία, Ντιναλέξη Αποστόλου, Δαλκαβούκη Βασιλείου.

Η Εκκλ. Επιτροπή

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ

– Στη μνήμη του Δασκάλου Γεωργίου Κων. Ιγνατιάδη με τη συμπλήρωση ενός χρόνου από το θάνατό του η οικογένειά του κατέ-

θεσε χρηματικό ποσό στην Εκκλησία Αγίων Αναγύρων του χωριού μας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

Η.Α.Κ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

– Η οικογένεια Κων/νου Δ. Καψάλη και συγγενείς εις μνήμη Δημ. Ν. Καψάλη προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό «Κοίμησις της Θεοτόκου» Κουκουλίου.

– Η οικογένεια Χρήστου Τάγκα αντί στεφάνου προσέφερε χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό «Κοίμησις της Θεοτόκου» Κουκουλίου, στη μνήμη του Ελευθερίου Κ. Τάγκα.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ**ΕΥΡΩ 200**

Κοσσοβίτσας Χρήστος

ΕΥΡΩ 100

Παπανδρέου Μαρίκα
Παλαιολόγος Γιώργος
Γέτης Γιώργος
Γερωντόπουλος Κίμων
Λαμπρίδης Βασίλειος

ΕΥΡΩ 90

Κοντούρη Νικαίτη

ΕΥΡΩ 70

Δώδος Χριστόδουλος
Νούλης Ιωάννης
Σολωμός Γιώργος
Τζίρκα Βέτα
Κόκκα-Δώδου Ελένη

ΕΥΡΩ 60

Στεργίου-Μυλωνάκη Τούλα
Βογά Αλέξιος

ΕΥΡΩ 55

Σουγλές Χαράλαμπος

ΕΥΡΩ 50

Βελέντζας Νικόλαος
Λιάπη Έλλη
Μαργιόλης Δημήτριος
Τσουμάνης Παύλος
Κατσαδήμας Κων/νος
Καρράς Πολύβιος

ΕΥΡΩ 40

Παπακώστα Κλεονίκη
Τζόκας Αλέξιος
Οικονόμου Πλάτων
Γέπη Αθηνά
Τόλογλου Φιλομήλα
Φερεντίνος Γεώργιος
Δεληγεωργάκης Ιωάννης

ΕΥΡΩ 30

Ζαμπαλά Ελευθερία
Θάνου-Σκόρδου Αμαλία
Καραγιάννης Ηλίας
Σπυρόπουλος Βασίλειος
Αγγελόπουλος Νίκος
Οικονομίδης Μιχαήλ
Ράπτη Μαρία
Βακάμης Πέτρος

ΕΥΡΩ 25

Μπίκας Φώτης
Βακόλα Άννα
Τσιατούρας Γιώργος

ΕΥΡΩ 20

Σαούλιας Ηλίας
Καμπλέτσας Οδυσσέας
Αποστολίδης Βασίλειος
Παπαχρήστος Αλέξανδρος
Παπαχρήστος Χρήστος
Βακόλας Χαρίσης
Καρακώστα-Ράπτη Ευγενία
Γάρος Αλέξιος
Ζαχάρης Βασίλειος
Βάντζιου Κική
Τσατσόπουλος Αλέκος
Τσατσοπούλου Άννα
Τσατσοπούλου Ανταλένα
Ζώης Λάζαρος
Βορόπουλος Ιωάννης
Λάππα Λίτσα
Κουλούρας Ιωάννης
Αποστολίδης Μαριάνθη
Παπαμιχαήλ Θεοχάρης
Ντιναλέξη Αθηνά
Φράγκα Λαμπρινή
Γκρουΐδου Ευτυχία
Μαρκοπούλου-Μπακόλα
Παναγούλα
Δήμου Σοφία
Λιώτου Μαρίκα
Καραβίδας Αθανάσιος
Τζουριάδη Ελένη

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

**Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ**ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
ΚΟΜΠΑΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
Μέλη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπολιείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 265 10 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 20 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)
Τηλ. 265 10 20544 - 265 10 27845
Ιωάννινα 454 44

**ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ**

- Νικολαΐδης Θωμάς 50 ευρώ.
- Νούλης Κων/νος 50 ευρώ, στη μνήμη του αδερφού του Γιώργου (Γούλα) Νούλη.
- Θάνου-Σκόρδου Αμαλία 20 ευρώ.
- Σάρρου Αθηνά 50 ευρώ.
- Τσατσόπουλος Αλέκος 30 ευρώ.
- Η Κυριαζή Άρτεμις 30 ευρώ.
- Κοσσοβίτσας Χρήστος 140 ευρώ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί.